

PROGRAMFÜZET ÉS ABSZTRAKTKÖTET

PROGRAM AND BOOK OF ABSTRACT

**XVIII. PÉCSI PÉNZÜGYI NAPOK
XVIII. FINANCE DAYS IN PÉCS**

**IV. Pénzügy és Számvitel Nemzetközi
Tudományos Konferencia**
IV. Finance and Accounting International
Scientific Conference

2026. június 4.

Pécs

XVIII. PÉCSI PÉNZÜGYI NAPOK

XVIII. FINANCE DAYS IN PÉCS

IV. Pénzügy és Számvitel Nemzetközi Tudományos Konferencia

**IV. Finance and Accounting International
Scientific Conference**

Pécs, 2026. június 4.

VÁLTOZÓ VILÁG, ALKALMAZKODÓ PÉNZÜGYEK: FENNTARTHATÓSÁG, TECHNOLÓGIA ÉS TURBULENCIA

**EVOLVING ENVIRONMENT, ADAPTING FINANCE:
SUSTAINABILITY, TECHNOLOGY, AND
INSTABILITY**

PROGRAMFÜZET ÉS ELŐADÁSKIVONATOK
PROGRAM AND BOOK OF ABSTRACT

Szerkesztette / Edited by:
M. HORVÁTH Gábor

Pécsi Tudományegyetem
Közgazdaságtudományi Kar

XVIII. PÉCSI PÉNZÜGYI NAPOK
XVIII. FINANCE DAYS IN PÉCS

**IV. Pénzügy és Számvitel Nemzetközi
Tudományos Konferencia**
**IV. Finance and Accounting International
Scientific Conference**

Pécs, 2026. június 4.

Szervezők / Organizers:

**Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar Pénzügy és
Számvitel Intézet / University of Pécs Faculty of Business and
Economics Institute of Finance and Accounting**

A konferencia elnöke / Chair of the Conference:

**Dr. Csapi Vivien egyetemi docens, a PTE KTK Pénzügy és Számvitel
Intézet igazgatója / Dr. Vivien Csapi, Associate Professor, Head of
Department of the Finance and Accounting**

Felelős kiadó / Executive Publisher:

**a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar dékánja /
University of Pécs Faculty Business and Economics**

Szerkesztette / Edited by: M. HORVÁTH Gábor

ISBN: 978-963-626-622-6

© PTE KTK/2026 – Minden jog fenntartva.

Tartalomjegyzék

SZERVEZŐK	7
PROGRAM	8
PLENÁRIS ELŐADÁSOK	8
SZEKCIÓ ÜLÉSEK	9
SZEKCIÓÜLÉSEK ELŐADÁSAINAK ÖSSZEFOGLALÓI	16
PSZ I. SZEKCIÓ	17
AI, SZÁMVITEL, BESZÁMOLÁS ÉS KONTROLLFOLYAMATOK	17
<i>FENNTARTHATÓ SZÁMVITEL 2.0</i>	18
<i>A PÉNZÜGYI MENEDZSMENT ÉS A STRATÉGIAI BESZERZÉS INTEGRÁCIÓJA A DIGITALIZÁCIÓ KORÁBAN: MESTERSÉGES INTELLIGENCIA ÉS GÉPI TANULÁSALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEI</i>	19
<i>HOGYAN BEFOLYÁSOLJA A TANANYAG MINŐSÉGE A TUDÁSFEJLŐDÉST? AZ MI MODERÁLÓ SZEREPE A SZÁMVITELI OKTATÁSBAN</i>	20
<i>AI-ALAPÚ ALKALMAZKODÁS A TURBULENS BÉRSZÁMFEJTÉSI KÖRNYEZETBEN: EGY TÖBBCEGES, FÖLDRAJZILAG TAGOLT MAGYAR VÁLLALATCSOPORT ESETTANULMÁNYA</i>	21
<i>KARRIERSTRATÉGIA BIZONYTALANSÁG MELLETT: REÁLOPCIÓS MEGKÖZELÍTÉS A PÉNZÜGY ÉS SZÁMVITEL AKADÉMIAI PÁLYÁJÁN</i>	22
<i>MESTERSÉGES INTELLIGENCIA ALKALMAZÁSA A VÁLLALATI ÉRTÉKTEREMTÉST TÁMOGATÓ BESZÁMOLÓELEMZÉSBEN</i>	23
PSZ II. SZEKCIÓ	24
GENERATÍV AI, LLM-EK ÉS PÉNZÜGYI DÖNTÉSTÁMOGATÁS	24
<i>NAGY NYELVI MODELLEK, MINT STRATÉGIAI ELEMZŐK: SWOT ELEMZÉS GENERÁLÁSA ÉS ÉRTÉKELÉSE PÉNZÜGYI JELENTÉSEK ALAPJÁN</i>	25
<i>AZ AI ALAPÚ IDŐSORELEMZÉS LICITÁCIÓI A MODERN PÉNZÜGYI DÖNTÉSHOZATALBAN</i>	26
<i>A GENERATÍV MESTERSÉGES INTELLIGENCIA DÖNTÉSTÁMOGATÁSI ALKALMAZHATÓSÁGA STRUKTURÁLISAN VÁLTOZÓ INTÉZMÉNYI KÖRNYEZETBEN</i>	27
<i>GENERATÍV AI-MODELLEK ÖSSZEHASONLÍTÓ ÉRTÉKELÉSE TURBULENS PÉNZÜGYI DÖNTÉSI HELYZETEKBEN: MEGBÍZHATÓSÁG, KOCKÁZATÉRZÉKENYSÉG ÉS AI-GOVERNANCE</i>	28
<i>AI ÉS VISELKEDÉSI TORZÍTÁSOK INTEGRÁCIÓJA A TURBULENS PÉNZÜGYI KÖRNYEZETBEN</i>	29
<i>A KKV SEKTOR CSŐD-ELŐREJELZÉSI MODELLEINEK FEJLESZTÉSE A VISEGRÁDI NÉGYEK ORSZÁGAIBAN: SZÁMVITELI HARMONIZÁCIÓ, ADATSTRUKTÚRA-HETEROGENITÁS ÉS AZ ISA 570 SZABVÁNY SZEREPE</i>	31
PSZ III. SZEKCIÓ	32
ELŐREJELZÉS, KOCKÁZATI MODELLEZÉS ÉS REZILIENCIA	32
<i>PÉNZÜGYI IDŐSOROS ELŐREJELZÉS FEJLETT AI ESZKÖZZEL: TRANSZFORMER HASZNÁLATA A BITCOIN ÁRFOLYAMÁNAK ELŐREJELZÉSÉRE ON-CHAIN ADATOK FELHASZNÁLÁSÁVAL</i>	33
<i>FUZZY-ENTRÓPIA ALAPÚ KOCKÁZATOSSÁGI MUTATÓ: EMPIRIKUS KONSTRUKCIÓ ÉS ALKALMAZÁS</i>	34
<i>A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA HATÁSA A VISELKEDÉSI TORZÍTÁSOK CSÖKKENTÉSÉRE A PÉNZÜGYI DÖNTÉSHOZATALBAN</i>	35
<i>AZ INNOVÁCIÓS TÁMOGATÁSOK ELŐREJELEZHETŐSÉGE GAZDASÁGI INDIKÁTOROK ALAPJÁN</i>	36

AI TÁMOGATOTT REÁLOPCIÓS ÉRTÉKELÉS AZ ALKOHOLHASZNÁLATI ZAVAR TÁRSADALMI KÖLTSÉGÉNEK CSÖKKENTÉSÉRE: MIKOR TEREMT TÁRSADALMI ÉRTÉKET A KORAI PREVENCIÓ ÉS A KEZELÉSKAPACITÁS-BŐVÍTÉS?.....	37
ADATVEZÉRELT MŰKÖDÉSI MODELLEK ÉS A DIGITÁLIS TRANSZFORMÁCIÓ ELMÉLETI KIHÍVÁSAI A PÉNZÜGYI SZÉKTORBAN.....	38
A BANKOK TŐKEELLÁTOTTSÁGÁNAK, TŐKESZERKEZETÉNEK ÉS JÖVEDELMEZŐSÉGÉNEK HATÁSA A STRATÉGIAI BEFEKTETŐK TULAJDONOSI ARÁNYÁRA AZ EURÓPAI BANKSZÉKTORBAN.....	39
PSZ IV. SZEKCIÓ.....	40
FENNTARTHATÓ PÉNZÜGY, ESG ÉS ZÖLDPIACI NARRATÍVÁK	40
FENNTARTHATÓSÁG ÉS PÉNZÜGYI STABILITÁS: ÖSSZEANGOLT VÁLLALATI STRATÉGIA VAGY KÜLÖN UTAK?.....	41
OLAJPIACI MÉDIATARTALMAK ÉS A ZÖLDHIDROGÉN-HOZAMOK KAPCSOLATA: NARRATÍV CSATORNÁK SZEREPE AZ ESZKÖZÁRAZÁSBAN.....	42
A MÉRÉS ELSŐDLEGESSÉGE: INSTABIL ESG-MÉRÉS, TORZÍTOTT KÖVETKEZTETÉSEK ÉS MODELLKOCKÁZAT	43
ESG-JELENTÉSEK AZ EURÓPAI UNIÓBAN MINŐSÉG ÉS ELLENŐRZÉS SZEMPONTJÁBÓL	44
FENNTARTHATÓ CAMPUS PROJEKT	46
AZ EURÓPAI KARBONKVÓTA AUKCIÓS-PIAC MIKROSTRUKTÚRA ELEMZÉSE: AZ AUKCIÓS FELÁR ÉS A JEGYZÉSI ARÁNY ÖSSZEFÜGGÉSEI.....	47
AZ AI-VEZÉRELT INNOVÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK HATÁSA A FENNTARTHATÓSÁGI TELJESÍTMÉNYRE: ÁTÁLLÁSI KOCKÁZAT ÉS ADATALAPÚ DÖNTÉSTÁMOGATÁS.....	48
PSZ SESSION V.	49
DIGITAL TRANSFORMATION AND CORPORATE/SECTORAL ADAPTATION	49
KNOWLEDGE-ORIENTED LEADERSHIP AS A DRIVER OF DIGITALIZATION AND INDUSTRY 4.0: IMPLICATIONS FOR INNOVATION CAPABILITY AND FIRM PERFORMANCE IN IT SMES	50
AI-SUPPORTED LEADERSHIP AND COORDINATION IN REMOTE SOFTWARE ENGINEERING TEAMS	51
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS EMBEDDED GOVERNANCE INFRASTRUCTURE IN FINANCIAL REPORTING: CONTROL ENHANCEMENT AND MODEL RISK.....	52
ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN SUSTAINABLE FINANCE: ESG ANALYTICS AND TRANSITION RISK	54
A BEHAVIOURAL NETWORK ANALYSIS OF SUSTAINABLE INNOVATION IN MSMES: THE ROLE OF FINTECH ADOPTION AND ECO-DIGITAL FINANCIAL INCLUSION.....	55
DO GREEN BONDS IMPROVE ENVIRONMENTAL OUTCOMES? A DUAL-TIER ANALYSIS OF MEDIATION AND FINANCIAL INCENTIVES IN THE ASIA-PACIFIC REGION.....	57
THE EVOLUTION OF SUSTAINABILITY ASSESSMENT METHODS IN CORPORATE DECISION-MAKING: A BIBLIOGRAPHIC REVIEW	58
THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON JOBS (OPPORTUNITIES, CHALLENGES, AND THREATS) IN SYRIA	59
ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ACCOUNTING: PERSPECTIVES ON AUTOMATION AND QUALITY ACCORDING TO EUROPEAN ACCOUNTING PROFESSIONALS	60
ADOPTION SURVIVAL FRONTIERS: ARTIFICIAL INTELLIGENCE, FINANCING FRICTIONS, AND MARKET STRUCTURE	61
PSZ VI. SZEKCIÓ	62
MAKROPÉNZÜGYI, PIACI ÉS INTÉZMÉNYI PÉNZÜGYEK	62
A REJTETT GAZDASÁG VÁLTOZÓ MEGJELENÉSI FORMÁI.....	63
GEOPOLITIKAI KOCKÁZATOK ÉS TŐKEPIACI REAKCIÓK A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN	64
A KAMATPOLITIKA TRÓNFOSTÁSA? – NARRATÍVÁK ÜTKÖZTETÉSE JAPÁN ELVESZETT ÉVTIZEDEI KAPCSÁN.....	65

AZ LLM-EK ÉS A GENERATÍV AI TECHNOLÓGIAI HATÁSAI A MUNKAERŐPIACRA – HOGYAN HAT EGY
TECHNOLÓGIAI FORRADALOM A FOGLALKOZTATÁSRA?..... 66

DIGITALIZÁCIÓ ÉS PÉNZÜGYI KÉPESSÉGEK: A PÉNZÜGYI INKLÚZIÓ LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI EGY,
A LÁTÁSSÉRÜLT EMBEREK KÖRÉBEN ELVÉGZETT KUTATÁS TÜKRÉBEN 67

BIZALOM AZ MI-ALAPÚ OKTATÁSI SZOLGÁLTATÁSOKBAN: KULTURÁLIS ÉS DIGITÁLIS TÉNYEZŐK A
VIETNÁMI PIACON 68

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA A PÉNZÜGYI MŰVELTSÉG FEJLESZTÉSÉBEN: HATÁSOK A
KÖZÉPISKOLÁSOK PÉNZÜGYI DÖNTÉSHOZATALI MINTÁIRA 69

SZERVEZŐK

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

A konferencia elnöke:

Dr. Csapi Vivien egyetemi docens, a PTE KTK Pénzügy és Számvitel Intézet igazgatója

Tudományos Bizottság:

Elnök:

Dr. Csapi Vivien egyetemi docens, a PTE KTK Pénzügy és Számvitel Intézet igazgatója

Tagok:

Prof. Dr. Bélyácz Iván professor emeritus, PTE KTK Pénzügy és Számvitel Intézet

Prof. Dr. Gál Zoltán egyetemi tanár, PTE KTK Pénzügy és Számvitel Intézet

Dr. Lukovszki Livia egyetemi docens, PTE KTK Pénzügy és Számvitel Intézet

Prof. Dr. Schepp Zoltán egyetemi tanár, PTE KTK Pénzügy és Számvitel Intézet

Prof. Dr. Gál Zoltán egyetemi tanár, PTE KTK Pénzügy és Számvitel Intézet

Dr. Szabó Zoltán egyetemi docens, PTE KTK Pénzügy és Számvitel Intézet

Dr. Szücs Tamás egyetemi docens, PTE KTK Pénzügy és Számvitel Intézet

Dr. Ulbert József egyetemi docens, PTE KTK Pénzügy és Számvitel Intézet

Dr. Vörös Zsófia tudományos főmunkatárs, PTE KTK

Szervező Bizottság:

Elnök:

Dr. Csapi Vivien egyetemi docens, a PTE KTK Pénzügy és Számvitel Intézet igazgatója

Tagok:

Horváth Gábor tanársegéd, PTE KTK Pénzügy és Számvitel Intézet

Dr. Posza Alexandra egyetemi adjunktus, PTE KTK Pénzügy és Számvitel Intézet

PROGRAM

PLENÁRIS ELŐADÁSOK

PLENÁRIS ELŐADÁSOK / PLENARY SESSION		
Helyszín: Dr. Halasy-Nagy József Aula		
Levezető elnök: Dr. Herich György (c. egyetemi docens, PTE KTK; elnök, MOKLASZ)		
P L E N Á R I S Ü L É S P L E N A R Y S E S S I O N	08:30 – 09:00	Megnyitó Dr. Herich György (c. egyetemi docens, PTE KTK) Köszöntők Dr. Takács András (dékán, PTE KTK) Ruzsa Csaba (alpolgármester, Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata) Dr. Sikfői Tamás (elnök, Pécs-Baranyai Ker. és Iparkamara)
	09:00 – 09:30	A BÉT sikerét és fejlődését befolyásoló környezet bemutatása Virág Barnabás (elnöki főtanácsadó, MNB; az igazgatóság elnöke, BÉT)
	09:30 – 10:00	A pénzmosás elleni küzdelem aktuális kérdései Dr. Gál István László (dékánhelyettes, egyetemi tanár, PTE ÁJK)
	10:00 – 10:15	Kávészünet
	10:15 – 10:30	Az adóeljárás újdonságai és a 2026. évi ellenőrzési irányok Dr. Kovács Ferenc (okl. adószakértő, MOKLASZ)
	10:30 – 10:45	Digitalizáció és a könyvvizsgálat Dr. Hegedüs Mihály (oktatási alelnök, MKVK)
	10:45 – 11:00	A könyvelők viszonya az ügyvédekhez Vadász Iván (elnök, Adótanácsadók Egyesülete)
	11:00 – 11:15	Milyen szemlélet marad sikeres az AI korában is a könyvelőiroda vezetőknél? Harkai István (elnök, MINKE)
	11:15 – 11:30	A számvitel új korszaka – alkalmazkodás, fenntarthatóság és mesterséges intelligencia Matyóka Zoltán (elnök, MKOE)
	11:30 – 12:00	Ebéd
	12:00 – 12:15	Current Developments of Climate Change Risk Analysis at Central Banks in Europe Csaba BURGER, DPhil, CFA (MNB)
	12:15 – 12:30	Key Relevant Tax Issues of the European Union Andrea RABB (International Vice-President of MOKLASZ; Board Member, ETAF)
	12:30 – 12:45	AI in Sustainable Finance and Transition Risk Alamgir MUHAMMAD (EDUC Postdoc Researcher)
	12:45 – 13:00 online	Examining the factors influencing crisis resilience by ANN models Gergő TÖMÖRI (University of Debrecen)

SZEKCIÓ ÜLÉSEK

SZEKCIÓ ÜLÉSEK	PSZ I. szekció – AI, számvitel, beszámolás és kontrollfolyamatok Helyszín: B316 Levezető elnök: Dr. Takács András Titkár: Kovácsné Bosnyák Eszter	
	13:30 - 13:45	Fenntartható számvitel 2.0 Siklósi Ágnes; Sisa Krisztina A. <i>Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem</i>
	13:45 – 14:00	A pénzügyi menedzsment és a stratégiai beszerzés integrációja a digitalizáció korában: mesterséges intelligencia és gépi tanulás alkalmazási lehetőségei Komlósi Attila <i>Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola</i>
	14:00 – 14:15	Hogyan befolyásolja a tananyag minősége a tudásfejlődést? Az MI moderáló szerepe a számviteli oktatásban Tarpataki Eleonóra; Szüle Borbála <i>Budapesti Corvinus Egyetem</i>
	14:15 – 14:45	Kávészünet
	14:45 – 15:00	AI-alapú alkalmazkodás a turbulens bérszámfejtési környezetben: egy többcéges, földrajzilag tagolt magyar vállalatcsoport esettanulmánya Kovácsné Bosnyák Eszter <i>Pécsi Tudományegyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola</i>
	15:00 - 15:15	Karrierstratégia bizonytalanság mellett: reálopciók megközelítés a pénzügy és számvitel akadémiai pályáján Posza Alexandra <i>Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar</i>
	15:15 - 15:30	Mesterséges intelligencia alkalmazása a vállalati értékteremtést támogató beszámolóelemzésben Horváth Gábor <i>Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar</i>

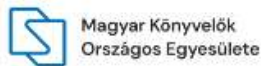
S Z E K C I Ó Ü L É S	PSZ II. szekció – Generatív AI, LLM-ek és pénzügyi döntéstámogatás Helyszín: ONLINE Levezető elnök: Dr. Kuti Mónika Titkár: Sárícs Sarolta	
	13:30 - 13:45 online	Nagy nyelvi modellek, mint stratégiai elemzők: SWOT elemzés generálása és értékelése pénzügyi jelentések alapján Szabóné Beke Beáta Ágota; Makó Tamás <i>Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola</i>
	13:45 – 14:00 online	Az AI alapú időszerelemzés licitációi a modern pénzügyi döntéshozatalban Zilahy Bence; Zsarnay Istvan Gabor <i>Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola</i>
	14:00 – 14:15 online	A generatív mesterséges intelligencia döntéstámogatási alkalmazhatósága strukturálisan változó intézményi környezetben Heitler Krisztina <i>Szegedi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Doktori Iskola</i>
	14:15 – 14:45	Kávészünet
	14:45 – 15:00 online	Generatív AI-modellek összehasonlító értékelése turbulens pénzügyi döntési helyzetekben: megbízhatóság, kockázatérzékenység és AI-governance Gecse Dominika Anna <i>Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola</i>
	15:00 - 15:15 online	AI és viselkedési torzítások integrációja a turbulens pénzügyi környezetben Szakács Attila; Nagy Gergely Miklós ¹ ; Szakács Dominik <i>Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar, ¹MATE Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola</i>
	15:15 - 15:30 online	A KKV szektor csőd-előrejelzési modelljeinek fejlesztése a Visegrádi Négyek országaiban: Számviteli harmonizáció, adatstruktúra-heterogenitás és az ISA 570 szabvány szerepe Gulyás Éva <i>Budapesti Corvinus Egyetem</i>

S Z E K C I Ö Ü L É S	PSZ III. szekció – Előrejelzés, kockázati modellezés és reziliencia Helyszín: B312 Levezető elnök: Dr. Szücs Tamás Titkár: Csapi Patrik	
	13:30 - 13:45	Pénzügyi idősoros előrejelzés fejlett AI eszközzel: transzformer használata a Bitcoin árfolyamának előrejelzésére on-chain adatok felhasználásával Rázer Ákos <i>Pécsi Tudományegyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola</i>
	13:45 – 14:00 online	FUZZY-ENTRÓPIA ALAPÚ KOCKÁZATOSSÁGI MUTATÓ: EMPIRIKUS KONSTRUKCIÓ ÉS ALKALMAZÁS Fáró Jenő; Jónás Tamás <i>Eötvös Loránd Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar</i>
	14:00 – 14:15	A mesterséges intelligencia hatása a viselkedési torzítások csökkentésére a pénzügyi döntéshozatalban Bence Vivien; Harci Tamás; Gáspár Bettina <i>Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola</i>
	14:15 – 14:45	Kávészünet
	14:45 – 15:00 online	Az innovációs támogatások előrejelezhetősége gazdasági indikátorok alapján Király Tünde; Harta Péter <i>Pannon Egyetem</i>
	15:00 - 15:15	AI támogatott reálopciók értékelés az alkoholhasználati zavar társadalmi költségének csökkentésére: mikor teremt társadalmi értéket a korai prevenció és a kezeléskapacitás-bővítés? Csapi Patrik <i>Pécsi Tudományegyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola</i>
	15:15 - 15:30 online	Adatvezérelt működési modellek és a digitális transzformáció elméleti kihívásai a pénzügyi szektorban Lovász Zoltán <i>Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola</i>
	15:30 - 15:45	A bankok tükeellátottságának, tőkeszerkezetének és jövedelmezőségének hatása a stratégiai befektetők tulajdonosi arányára az európai bankszektorban Várkonyi Patrik, Szücs Tamás, Erb Edina <i>Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar</i>

S Z E K C I Ö L E S	PSZ IV. szekció – Fenntartható pénzügy, ESG és zöldpiaci narratívák Helyszín: B311 Levezető elnök: Dr. Tóth-Pajor Ákos Titkár: Steiner Beatrix	
	13:30 - 13:45	Fenntarthatóság és pénzügyi stabilitás: összehangolt vállalati stratégia vagy külön utak? Horváth Gábor <i>Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar</i>
	13:45 – 14:00	Olajpiaci médiatartalmak és a zöldhidrogén-hozamok kapcsolata: narratív csatornák szerepe az eszközárzásban Sárícs Sarolta Zsófia; Steiner Beatrix; Nagy Attila Zoltán <i>Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar</i>
	14:00 – 14:15	A mérés elsődlegessége: instabil ESG-mérés, torzított következtetések és modellkockázat Gasteiger Károly <i>Pécsi Tudományegyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola</i>
	14:15 – 14:45	Kávészünet
	14:45 – 15:00	ESG-jelentések az Európai Unióban minőség és ellenőrzés szempontjából Sisa Krisztina Andrea; Czine Vanda; Siklósi Ágnes <i>Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem</i>
	15:00 - 15:15	Fenntartható Campus Projekt Csapi Vivien; Steiner Beatrix; Putzer Petra <i>Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar</i>
	15:15 - 15:30	Az európai karbonkvóta aukciós-piac mikrostruktúra elemzése: az aukciós felár és a jegyzési arány összefüggései Steiner Beatrix; Tóth-Pajor Ákos <i>Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar</i>
	15:30 - 15:45	Az AI-vezérelt innovációs tevékenységek hatása a fenntarthatósági teljesítményre: Átállási kockázat és adatalapú döntéstámogatás Gaál Adrián <i>Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar</i>

SESSION	PSZ Session V. – Digital Transformation and Corporate/Sectoral Adaptation Room: B310 Chair: Vivien CSAPI, PhD Secretary: Anna Standovár	
	13:30 - 13:45 online	Knowledge-Oriented Leadership as a Driver of Digitalization and Industry 4.0: Implications for Innovation Capability and Firm Performance in IT SMEs Anett TÓTHNÉ KISS <i>University of Miskolc</i>
	13:45 – 14:00 online	AI-Supported Leadership and Coordination in Remote Software Engineering Teams Aydin RZAYEV <i>University of Pécs Faculty of Business and Economics</i>
	14:00 – 14:15 online	Artificial Intelligence as Embedded Governance Infrastructure in Financial Reporting: Control Enhancement and Model Risk Iheb BOUKELOUA; Zoltán SIPICZKI; Anett Katalin PARÁDI-DOLGOS <i>Hungarian University of Agriculture and Life Sciences</i>
	14:15 – 14:45	Coffee break
	14:45 – 15:00	Artificial Intelligence in Sustainable Finance: ESG Analytics and Transition Risk Botond Géza KÁLMÁN; Jiawen CUI; Dominika GECSE; Seyed Mehdi ALAVI, Klaudia Katalin VÉGH <i>John von Neumann University</i>
	15:00 - 15:15	A Behavioural Network Analysis of Sustainable Innovation in MSMEs: The Role of Fintech Adoption and Eco-Digital Financial Inclusion Restu HAYATI; Gábor HARANGOZÓ <i>Corvinus University of Budapest</i>
	15:15 - 15:30	Do Green Bonds Improve Environmental Outcomes? A Dual-Tier Analysis of Mediation and Financial Incentives in the Asia-Pacific Region Sheena PHOTHISANE; Anita LOVAS; Restu HAYATI <i>Corvinus University of Budapest</i>
	15:30 - 15:45	The Evolution of Sustainability Assessment Methods in Corporate Decision-Making: A Bibliographic Review Olimjon GAYBULLAYEV <i>University of Pécs Faculty of Business and Economics</i>

15:45 – 16:00	<p>The Impact of Artificial Intelligence on Jobs (Opportunities, Challenges, and Threats) In Syria Nour AL KHATEB; Zoltan SIPICZKI <i>Hungarian University of Agriculture and Life Sciences</i></p>
16:00 – 16:15 online	<p>Artificial Intelligence in Accounting: Perspectives on Automation and Quality According to European Accounting Professionals Vanda CZINE; Ágnes LAMPER <i>Budapest University of Economics and Business</i></p>
16:15 – 16:30	<p>Adoption Survival Frontiers: Artificial Intelligence, Financing Frictions, and Market Structure Dávid Zoltán SZABÓ; Péter JUHÁSZ <i>Corvinus University of Budapest</i></p>

S Z E K C I Ó Ü L É S	PSZ VI. szekció – Makropénzügyi, piaci és intézményi pénzügyek Helyszín: B313 Levezető elnök: Dr. Schepp Zoltán Titkár: Nagy Attila Zoltán	
	13:30 - 13:45	A rejtett gazdaság változó megjelenési formái Belyó Pál <i>EDUTUS Egyetem</i>
	13:45 – 14:00	Geopolitikai kockázatok és tőkepiaci reakciók a visegrádi országokban Nagy Attila Zoltán <i>Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar</i>
	14:00 – 14:15	A kamatpolitika trónfosztása? – Narratívák ütköztetése Japán elvesztett évtizedei kapcsán Varga Levente <i>Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar</i>
	14:15 – 14:45	Kávészünet
	14:45 – 15:00 online	Az LLM-ek és a generatív AI technológiai hatásai a munkaerőpiacra – Hogyan hat egy technológiai forradalom a foglalkoztatásra? Halász Győző Mihály <i>Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola</i>
	15:00 - 15:15	Digitalizáció és pénzügyi képességek: a pénzügyi inklúzió lehetőségei és korlátai egy, a látássérült emberek körében elvégzett kutatás tükrében Kosztopulosz Andreász, Bajmócy Zoltán, Dancz Ákos Gyula <i>Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar</i>
	15:15 - 15:30 online	Bizalom az MI-alapú oktatási szolgáltatásokban: kulturális és digitális tényezők a vietnámi piacon Barnóczki Zsuzsa <i>Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola</i>
	15:30 - 15:45	Mesterséges intelligencia a pénzügyi műveltség fejlesztésében: hatások a középiskolások pénzügyi döntéshozatali mintáira Szemes-Révész Enikő Evelin <i>Pécsi Tudományegyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola</i>

SZEKCIÓÜLÉSEK ELŐADÁSAINAK ÖSSZEFOGLALÓI

ABSTRACTS OF PARALLEL SESSIONS

PSZ I. SZEKCIÓ

AI, SZÁMVITEL, BESZÁMOLÁS ÉS KONTROLLFOLYAMATOK

FENNTARTHATÓ SZÁMVITEL 2.0

Dr. SISA Krisztina Andrea

Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem

sis.krisztina@uni-bge.hu

Dr. SIKLÓSI Ágnes

Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem

siklosi.agnes@uni-bge.hu

Absztrakt

A modern vállalatirányításban a vezetői számvitel és a fenntarthatóság kapcsolata már nem csupán elméleti kérdés, hanem stratégiai szükségszerűség és a versenyelőny forrása. Míg a hagyományos számvitel elsősorban a rövid távú profitmaximalizálásra és a pénzügyi adatokra fókuszál, a fenntarthatóság-orientált megközelítés ezt kiterjeszti a hosszú távú értékteremtésre, valamint a környezeti és társadalmi hatások mérésére is.

A modern vezetői számviteli információs rendszerek a pénzügyi adatok mellett fizikai mértékegységeket is kezelnek, lehetővé téve az ok-okozati összefüggések feltárását. A környezeti vezetői számvitel olyan módszertanokat alkalmaz, mint az anyagáram-költségszámítás (MFCA), amely a hulladékot nem egyszerű veszteségként, hanem "negatív terméként" kezeli, számszerűsítve a benne rejlő elpazarolt energiát és anyagköltséget.

Az életciklus-költségszámítás (LCC) segítségével a beruházási döntések során nemcsak a beszerzési árat, hanem a teljes élettartam alatti üzemeltetési és környezeti költségeket is figyelembe veszik. A modern vezetői számvitel kiemelt területe a vállalati teljesítménymérés is, amelynek a keretében a fenntarthatósági célok beépülnek a Balanced Scorecard (S-BSC) rendszerbe, ahol a környezeti KPI-ok (pl. fajlagos energiafelhasználásra jutó árbevétel) közvetlen kapcsolatba kerülnek a vállalati eredménnyel.

Összességében a számviteli információs rendszer teszi a fenntarthatóságot mérhetővé és ezáltal menedzselhetővé, átalakulva egy múltba tekintő "tükörből" a jövő felé mutató stratégiai "iránytűvé".

Tanulmányunkban szekunder kutatásra alapozva felvázolunk egy olyan vezetői számviteli információs rendszert, amelyben fókuszáltan megjelenik a fenntarthatósággal kapcsolatos költségek mérésének dimenziója is, különös tekintettel a költségkalkuláció területére.

Kulcsszavak: vezetői számvitel, fenntartható számvitel, életciklus-költségszámítás, Balanced Scorecard

A PÉNZÜGYI MENEDZSMENT ÉS A STRATÉGIAI BESZERZÉS INTEGRÁCIÓJA A DIGITALIZÁCIÓ KORÁBAN: MESTERSÉGES INTELLIGENCIA ÉS GÉPI TANULÁSALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEI

KOMLÓSI Attila

Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola
attila.komlosi@icloud.com

Absztrakt

A kutatás célja annak feltárása, hogy a digitalizáció, valamint a mesterséges intelligencia (AI) és a gépi tanulás (ML) miként alakítja át a pénzügyi menedzsment és a stratégiai beszerzés kapcsolatát. A téma aktualitását az adja, hogy a pénzügyi menedzsment funkciója az utóbbi években a hagyományos, múltorientált riportálástól egyre inkább a valós idejű, prediktív és adatvezérelt döntéstámogatás irányába mozdult el, miközben a stratégiai beszerzés a vállalati költségstruktúra, a cash-flow és a kockázatkezelés meghatározó tényezőjévé vált (Balkan és Akyuz, 2025; Guida, Caniato és Maretto, 2025). A szakirodalom ugyan részletesen foglalkozik az AI pénzügyi és procurement alkalmazásaival, azonban kevés kutatás vizsgálja azok integrált vállalatiirányítási és controlling-hatásmechanizmusait. A tanulmány konceptuális és összehasonlító módszertant alkalmaz. A platformok összehasonlítása integrációs képesség, spend-analitikai funkcionalitás, AI-érettség és pénzügyi döntéstámogatási potenciál alapján történt.

A strukturált szakirodalmi áttekintés három fő területre fókuszál: a pénzügyi menedzsment digitalizációjára, az AI/ML beszerzési alkalmazásaira, valamint a pénzügyi és beszerzési funkció integrációs mechanizmusaira. Ezt kiegészíti négy AI-alapú beszerzési és spend-analitikai platform – SAP Ariba, Coupa, Ivalua és Sievo – összehasonlító értékelése. Az eredmények azt mutatják, hogy a digitalizáció a pénzügyi menedzsmentet három fő dimenzió mentén alakítja át: adatintegráció, folyamatautomatizálás és döntéstámogatás. Az AI-alapú beszerzési rendszerek javítják a költségtranszparenciát, növelik az adatok részletezettségét, és támogatják a pontosabb pénzügyi tervezést, előrejelzést és kockázatkezelést. A gépi tanulási alkalmazások közvetlen és közvetett pénzügyi értéket teremtenek.

A következtetések szerint a valódi pénzügyi érték nem az egyes technológiák elszigetelt alkalmazásából, hanem azok integrált döntéstámogatási architektúrába való beágyazásából származik. A siker kulcstényezői a magas adatminőség, a világos üzleti célok, az átlátható AI-modellek és a szervezeti felkészültség.

Kulcsszavak: digitalizáció, pénzügyi menedzsment, stratégiai beszerzés, mesterséges intelligencia, gépi tanulás, beszerzési költsélemzés

HOGYAN BEFOLYÁSOLJA A TANANYAG MINŐSÉGE A TUDÁSFEJLŐDÉST? AZ MI MODERÁLÓ SZEREPE A SZÁMVITELI OKTATÁSBAN

TARPATAKI Eleonóra

Budapesti Corvinus Egyetem Számviteli és Jogi intézet

eleonora.tarpataki@uni-corvinus.hu

Dr. SZÜLE Borbála

Budapesti Corvinus Egyetem Operáció és Döntés Intézet

borbala.szule@uni-corvinus.hu

Absztrakt

A tudásátadást, tudásfejlesztést elősegítő tananyagok kidolgozása az oktatás egyik legfontosabb kihívása, különösen egy olyan környezetben, amelyet a mesterséges intelligencia (MI) fejlődése jellemez. Kutatásunk célja, hogy hozzájáruljon ahhoz – az egyelőre még kezdeti szakaszban lévő – szakirodalomhoz, amely az MI hatását a tananyag minősége és a tanulók tudásfejlődése közötti kapcsolatban vizsgálja.

A konstruktivista tanulási elmélet kiemeli, hogy a hallgatók aktív részvétele a tanulási folyamatban hozzájárulhat tudásuk felépítéséhez. A mesterséges intelligencia alkalmazása a tanulási folyamatban elősegítheti a tudásfejlesztési élmény személyre szabását, ezáltal támogatva a különböző tanulási célok elérését. A korábbi szakirodalomra és az oktatásban alkalmazott MI-megoldások hatásaival kapcsolatos bővülő ismeretekre alapozva azt feltételezzük, hogy az MI használatának hatékonysága a tanulási folyamatban moderálja a tananyag észlelt minősége és a hallgatók tudásfejlődése közötti kapcsolatot. Az empirikus elemzés során egyetemi bevezető számviteli kurzusok résztvevőinél a digitális tanulási felületen elérhetővé tett előadásvideók tudásfejlesztő hatásait vizsgáltuk. Az adatgyűjtést 2025 áprilisában online kérdőív segítségével végeztük (n=248).

A kutatási hipotéziseket feltáró faktorelemzéssel és regressziós modellezéssel vizsgáltuk. Az empirikus eredmények statisztikailag szignifikáns pozitív moderáló hatást mutatnak az előadásvideók esetében. Az eredmény egyik lehetséges magyarázata az lehet, hogy az MI-alkalmazások interaktív jellemzői az előadásvideók megtekintése során képesek voltak kielégíteni a hallgatók felmerülő interakciós igényét, hasonlóan az órai osztálytermi beszélgetésekhez. A kutatási eredmények lehetővé teszik az MI-alkalmazások és a tanulás humán aspektusai közötti kölcsönhatások jobb megértését a felsőoktatásban.

Kulcsszavak: számvitel oktatás, MI, tanulási folyamat, tudásátadás tananyag

AI-ALAPÚ ALKALMAZKODÁS A TURBULENS BÉRSZÁMFEJTÉSI KÖRNYEZETBEN: EGY TÖBBCÉGES, FÖLDRAJZILAG TAGOLT MAGYAR VÁLLALATCSOPORT ESETTANULMÁNYA

KOVÁCSNÉ BOSNYÁK Eszter

Pécsi Tudományegyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola
bosnyak.eszter@pte.hu

Absztrakt

A tanulmány a gyorsan változó magyar adó- és társadalombiztosítási szabályozási környezet bérszámfejtési működésre gyakorolt hatásait vizsgálja, különös tekintettel az alkalmazkodási mechanizmusokra és a mesterséges intelligencia támogató szerepére. A vizsgálat fókuszában a szabályozási turbulencia azon területe áll, amelyet a családpolitikai célú kedvezmények és adómentességek bővülése erősít: e változások nemcsak a nettó jövedelmek alakulását befolyásolják, hanem a payroll-folyamatok adminisztratív, értelmezési és kontrollterheit is növelik.

A kutatás kvalitatív esettanulmányi megközelítést alkalmaz, és egy több társaságból álló, földrajzilag tagolt magyar vállalatcsoport bérszámfejtési gyakorlatán keresztül elemzi a szabályozási változások működési következményeit. Az elemzés a működési sajátosságok, a bérszámfejtési és tb-kifizetőhelyi feladatok, a digitális ügyintézési gyakorlatok, valamint a szakmai tudásforrások és AI-eszközök használatának tapasztalataira épül.

A kutatás eredményei szerint a gyakori jogszabályváltozások, a kedvezmények összetett rendszere és a digitalizációs átmenetek együttesen olyan turbulens működési környezetet hoznak létre, amely különösen a KKV- és középvállalati szektorban növeli a hibázási kockázatot, az adminisztratív terhelést és a szervezeti bizonytalanságot. Az esettanulmány alapján a mesterséges intelligencia a bérszámfejtésben elsősorban nem autonóm döntéshozóként, hanem jogszabályértelmezést, információfeldolgozást, számításellenőrzést és egyedi esetkezelést támogató eszközként jelenik meg, emberi kontroll mellett.

A tanulmány gyakorlati hozzájárulása a szabályozási turbulencia és a payroll-reziliencia kapcsolatának értelmezése, valamint az AI-alapú támogatás releváns alkalmazási pontjainak és korlátainak feltárása a bérszámfejtési folyamatokban. Gyakorlati szempontból a vizsgálat arra hívja fel a figyelmet, hogy a szabályozási változások tervezésekor nagyobb hangsúlyt kell kapnia a bérszámfejtési végrehajthatóságnak, a digitális rendszerek stabilitásának és a szervezeti alkalmazkodóképességnek.

Kulcsszavak: bérszámfejtés, mesterséges intelligencia, szabályozási turbulencia, társadalombiztosítás, reziliencia

KARRIERSTRATÉGIA BIZONYTALANSÁG MELLETT: REÁLOPCIÓS MEGKÖZELÍTÉS A PÉNZÜGY ÉS SZÁMVITEL AKADÉMIAI PÁLYÁJÁN

Dr. POSZA Alexandra

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar
poszaa@ktk.pte.hu

Dr. CSAPI Vivien

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Absztrakt

A tanulmány célja, hogy a pénzügy és számvitel tudományterületén végrehajtott akadémiai karriert a reálopciós gondolkodás keretében értelmezze. A kiinduló feltevés szerint az egyetemi pálya nem lineáris előmeneteli út, hanem bizonytalansággal, részben visszafordíthatatlan beruházásokkal és szakaszos döntési pontokkal jellemezhető karrierfolyamat. A pénzügy és számvitel területén ez különösen releváns, mivel az oktatói, kutatói, publikációs, pályázati, nemzetköziesítési és intézményi vezetői teljesítmények eltérő időhorizonton térülnek meg, miközben a karrierpályát teljesítményértékelési, előléptetési és munkaerőpiaci bizonytalanságok alakítják.

A kutatás módszertana elméleti-konceptuális elemzésre épül. A tanulmány a reálopciós elmélet fogalmait adaptálja az akadémiai életpályára: az akadémiai karrier várható hasznossága értelmezhető alapul szolgáló eszközként, az előmenetelhez kapcsolódó publikációs, habilitációs, pályázati és mobilitási erőfeszítések beruházási költségként, míg a karrierben megőrzött rugalmasság opciós értéként jelenik meg. A megközelítés különbséget tesz az oktatás-, kutatás- és vezetésorientált pályastratégiák között.

Az eredmények alapján az akadémiai karrier értéke nem kizárólag a jövedelmi előmenetelből vezethető le. Jelentős szerepet kap az autonómia, az időbeli rugalmasság, a szakmai identitás, a reputációépítés, valamint az a lehetőség, hogy az egyén későbbi karrierszakaszokban módosíthatja oktatási, kutatási vagy intézményi szerepvállalását. A következtetés szerint a pénzügy és számvitel akadémiai karrierje összetett reálopcióként ragadható meg, amelyben a hosszabb időhorizont, a kumulatív szakmai előnyök és a megőrzött karierrugalmasság együttesen növelik a pálya stratégiai értékét.

Kulcsszavak: akadémiai karrier; összetett reálopció; stratégiai rugalmasság; karriereköteleződés; pénzügy és számvitel; felsőoktatási karrierpálya

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA ALKALMAZÁSA A VÁLLALATI ÉRTÉKTEREMTÉST TÁMOGATÓ BESZÁMOLÓELEMZÉSBEN

M. HORVÁTH Gábor

ORCID: 0009-0008-8419-7563

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

horvath.gabor@ktk.pte.hu

Absztrakt

A tanulmány célja annak vizsgálata, hogy a generatív mesterséges intelligencia milyen módon alkalmazható a vállalati értékteremtést támogató beszámolóelemzésben, különös tekintettel a vezetői döntéstámogatási funkciókra. A kutatás abból indul ki, hogy a számviteli beszámolók nem kizárólag múltorientált pénzügyi információkat tartalmaznak, hanem megfelelő elemzési keretrendszer mellett alkalmasak lehetnek a vállalatok növekedési potenciáljának, működési hatékonyságának, pénzügyi stabilitásának, beruházási aktivitásának és hosszú távú értékteremtési képességének előzetes értelmezésére is. A tanulmány módszertana feltáró, proof-of-concept jellegű empirikus vizsgálatra épül, amelyben öt magyar vállalkozás 2019-2023 közötti beszámolóit, kiegészítő mellékleteit és kapcsolódó dokumentumait kerültek feldolgozásra. Az AI alkalmazása két szakaszban történt: egyrészt az adatelőkészítésben, a beszámolóadatok strukturálásában és mutatószámítások előkészítésében, másrészt standardizált prompt alapján, öt értékelési dimenzió mentén történő vállalati értékelésben. Az eredmények alapján a generatív AI képes lehet nagy mennyiségű beszámolóanyag gyors feldolgozására, az adatok egységes szerkezetbe rendezésére, valamint eltérő vállalati értékteremtési profilok előzetes azonosítására. A vizsgálat ugyanakkor rámutat arra is, hogy az AI-alapú értékelés nem helyettesíti a hagyományos pénzügyi mutatóelemzést, mivel az AI-score-ok részben black-box jellegűek, és csak előre definiált értékelési keret, standardizált promptolás, valamint számviteli szakértői kontroll mellett értelmezhetők megbízhatóan. A tanulmány gyakorlati következtetése, hogy az AI a számviteli és kontrollingfolyamatokban elsősorban adatelőkészítési, előszűrési és értelmezéstámogatási eszközként alkalmazható, miközben a végső szakmai megítélés és az adatminőség biztosítása továbbra is emberi kontrollt igényel.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, beszámolóelemzés, vállalati értékteremtés, vezetői számvitel, döntéstámogatás

PSZ II. SZEKCIÓ

GENERATÍV AI, LLM-EK ÉS PÉNZÜGYI DÖNTÉSTÁMOGATÁS

NAGY NYELVI MODELLEK, MINT STRATÉGIAI ELEMZŐK: SWOT ELEMZÉS GENERÁLÁSA ÉS ÉRTÉKELÉSE PÉNZÜGYI JELENTÉSEK ALAPJÁN

MAKÓ Tamás

Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola
mako.tamas.hallgato@nje.hu

SZABÓNÉ BEKE Beáta Ágota

Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola
beke.beata.hallgato@nje.hu

Absztrakt

A jelenlegi, gyorsan változó gazdasági környezetben a vállalatok számára kiemelten fontossá vált a gyors és megalapozott döntéshozatal. Ehhez azonban elengedhetetlen lépést tartani a technológiai fejlődéssel, amely jelentős szerepet játszik egy vállalat sikerességében. A generatív mesterséges intelligencia, különösen a nagy nyelvi modellek (LLM-ek) egyre nagyobb jelentőséget kapnak a gazdasági és üzleti alkalmazásokban. Jelen kutatás célja annak vizsgálata, hogy az LLM-ek által automatikusan generált SWOT elemzések rendelkeznek-e hozzáadott prediktív értékkel a vállalati teljesítmény előrejelzésében. A vizsgálat során nyilvánosan elérhető pénzügyi beszámolókat használunk fel, amelyekből az LLM segítségével SWOT elemzéseket hozunk létre. Az így kapott kvalitatív információkat kvantitatív változókká alakítjuk, majd ezeket összevetjük hagyományos pénzügyi mutatókkal. A kutatás empirikus keretben, regressziós modell segítségével vizsgálja, hogy a generatív AI által alkotott SWOT jellemzők javítják-e a jövőbeli vállalati teljesítmény előrejelzésének pontosságát. Az eredmények várhatóan hozzájárulnak annak megértéséhez, hogy a generatív AI által előállított szöveges elemzések milyen mértékben képesek kiegészíteni a pénzügyi információkat.

Kulcsszavak: generatív mesterséges intelligencia, LLM, pénzügyi elemzés, döntéstámogatás, kockázatkezelés, SWOT

AZ AI ALAPÚ IDŐSORELEMZÉS LICITÁCIÓI A MODERN PÉNZÜGYI DÖNTÉSHOZATALBAN

ZILAHY Bence

Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola
zilahy.bence@hallgato.nje.hu

ZSARNAY István Gábor

Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola
zsarnay.istvan@hallgato.nje.hu

Absztrakt

A tanulmány célja az AI alapú idősorelőjelző modellek, például a Google TimesFM (Das et al., 2024) és az Amazon Chronos (Ansari et al., 2024) modelleknek pénzügyi alkalmazási lehetőségeit és korlátait feltárni. A kutatás kitér a klasszikus statisztikai megközelítések (ARIMA, exponenciális simítás, GARCH-modellek) összehasonlítására. Figyelmet fordít az értelmezhetőségi, szabályozói és módszertani kihívásokra, valamint a hibrid megközelítések szerepére a pénzügyi döntéstámogatásban. A tanulmány bibliográfiai elemzésre épül. A felhasznált források alapján szintetizált eredmények négy tematikus blokk köré épülnek: (1) klasszikus statisztikai modellek; (2) mélytanulási modellek pénzügyi alkalmazásban; (3) foundation modellek az idősor-előjelzésben; (4) hibrid megközelítések, valamint említést tesz a torzításokról, szabályozói környezetről. Az elemzések alapján három fő gondolatmenetet hivatott bemutatni a kutatás. Először, a foundation modellek nagy minta alapján, nagyobb adatkörnyezetben versenyképesek lehetnek, ugyanakkor rövid időhorizonton és kis mintán az ARIMA-családú modellek őrizhetik meg előnyüket. Másodszor, a foundation és mélytanulási modellek pénzügyi alkalmazásának legjelentősebb akadálya az értelmezhetőség hiánya, az EU AI Act által magas kockázatú megfelelőségi követelmények, valamint a torzítás (bias), hallucináció kockázata. Harmadszor, a strukturális hibrid megközelítések konzisztensen felülmúlhatják az egykomponensű módszereket. A bibliográfiai elemzés alapján a pénzügyi intézményeknek és a szabályozó hatóságoknak különböző protokollokat kell előírniuk az AI-alapú modellekre. A hibrid architektúrák, manuális ellenőrzés alkalmazása is támogatott, amelyek a klasszikus modellek átláthatóságát kombinálják a mélytanulási modellek prediktív erejével.

Kulcsszavak: idősor-előjelzés, foundation modellek, pénzügyi döntéstámogatás, hibrid modellek, magyarázható mesterséges intelligencia (XAI)

A GENERATÍV MESTERSÉGES INTELLIGENCIA DÖNTÉSTÁMOGATÁSI ALKALMAZHATÓSÁGA STRUKTURÁLISAN VÁLTOZÓ INTÉZMÉNYI KÖRNYEZETBEN

HEITLER Krisztina

Szegedi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Doktori Iskola
krisztina.heitler@gmail.com

Absztrakt

A tanulmány célja annak vizsgálata, hogy a generatív mesterséges intelligencia milyen feltételek mellett alkalmazható pénzügyi döntéstámogatásra strukturálisan változó intézményi környezetben. A téma különösen aktuális a magyar felsőoktatási modellváltás értékelése szempontjából, ahol a források, a vagyon és a működési volumen növekedése gyakran a hatékonyabb működés jeleként jelenik meg. A pénzügyi adatok értelmezésekor ugyanakkor különbséget kell tenni a méret- és forrásbővülés, valamint a tényleges hatékonyságjavulás között.

A kutatás feltáró megközelítést alkalmaz. Egy modellváltáson átesett magyar felsőoktatási intézmény nyilvánosan hozzáférhető beszámolóira és kapcsolódó pénzügyi dokumentumaira épít. A vizsgálat során több generatív AI modell azonos dokumentumcsomag alapján kapott pénzügyi és hatékonysági elemzési feladatot. Az alkalmazott promptok három helyzetet modelleztek: semleges vezetői pénzügyi elemzést, strukturális törésre irányuló vizsgálatot, valamint az AI alapú döntéstámogatási kockázatok azonosítását.

Az eredmények alapján a generatív AI alkalmas lehet pénzügyi dokumentumok elsődleges feldolgozására, tendenciák azonosítására és vezetői összefoglalók készítésére. A modellek ugyanakkor eltérő mértékben ismerték fel a számviteli, finanszírozási, szervezeti és vagyonjogi változásokból eredő összehasonlíthatósági korlátokat. A vizsgálat rámutatott, hogy strukturális törés esetén a formálisan egymás mellé rendelhető adatok tartalmilag nem feltétlenül összehasonlíthatók.

A tanulmány gyakorlati következtetése szerint az AI alapú pénzügyi döntéstámogatás csak megfelelő adatelőkészítés, intézményi kontextusba helyezés, strukturális törések azonosítása és szakértői kontroll mellett használható megbízhatóan. Gazdaságpolitikai szempontból ez arra hívja fel a figyelmet, hogy a modellváltott felsőoktatási intézmények hatékonyságának megítélése nem alapozható kizárólag beszámoló adatokra: szükség van természetes és fajlagos mutatók, valamint egységes értékelési keretek alkalmazására is.

Kulcsszavak: generatív mesterséges intelligencia, pénzügyi döntéstámogatás, strukturális törés, adatérettség, modellváltás, felsőoktatás

GENERATÍV AI-MODELLEK ÖSSZEHASONLÍTÓ ÉRTÉKELÉSE TURBULENS PÉNZÜGYI DÖNTÉSI HELYZETEKBE: MEGBÍZHATÓSÁG, KOCKÁZATÉRZÉKENYSÉG ÉS AI- GOVERNANCE

GECSE Dominika Anna

Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola
gecse.dominika@hallgato.nje.hu

Absztrakt

A tanulmány célja annak vizsgálata, hogy három vezető generatív AI-rendszer mennyiben alkalmas turbulens pénzügyi döntési helyzetekben megbízható, kockázatérzékeny és governance-kompatibilis döntéstámogatás nyújtására. A kutatás feltáró jellegű, kvalitatív-komparatív elemzést alkalmaz, és négy standardizált vállalati pénzügyi scenárióra épül: likviditási nyomásra, inflációs költségsokkra, hitel átstrukturálásra és ESG-kockázati döntéshelyzetre. A vizsgálatba a ChatGPT Pro felületén elérhető GPT-5.5 Thinking mód, a Gemini Pro előfizetés keretében használt Gemini 3 Flash, valamint a Claude Pro felületén elérhető Claude Opus 4.7 került bevonásra. A modellek válaszainak értékelése azonos prompt struktúra mellett, hat dimenzió mentén történt: szakmai helyesség, döntéstámogatási hasznosság, kockázatérzékenység, bizonytalanságjelzés, compliance és AI-governance. Az elemzés összesen tizenkét modellválaszon alapult.

Az eredmények alapján mindhárom vizsgált rendszer képes volt a pénzügyi helyzetek alapvető kockázatainak azonosítására és strukturált döntéstámogatási válaszok generálására. A különbségek elsősorban nem az alapvető probléma felismerésben, hanem a válaszok mélységében, a hiányzó információk jelzésében, valamint a compliance- és governance-elemek kidolgozottságában jelentek meg. Az összesített pontszámok alapján a Claude Opus 4.7 érte el a legerősebb eredményt, ezt követte a GPT-5.5 Thinking, majd a Gemini 3 Flash. A gyakorlati következtetés szerint a generatív AI-modellek támogathatják a pénzügyi döntések előkészítését, különösen a kockázatok azonosításában, az alternatívák strukturálásában és a vezetői mérlegelési szempontok rendszerezésében. Ugyanakkor turbulens pénzügyi környezetben alkalmazásuk nem válthatja ki a szakértői döntést: felelős használatukhoz emberi pénzügyi és jogi felülvizsgálat, dokumentált kontrollfolyamat, adatvédelmi óvatosság és világos AI-governance keret szükséges. Gazdaságpolitikai és vállalati szinten ezért olyan irányelvek kialakítása indokolt, amelyek az AI-t döntéstámogató, nem pedig autonóm döntéshozó eszközként kezelik, és előírják az átlátható dokumentálást, valamint a kritikus döntések emberi jóváhagyását. Ez különösen fontos pénzügyi stresszhelyzetekben.

Kulcsszavak: generatív mesterséges intelligencia; pénzügyi döntéstámogatás; nagy nyelvi modellek; kockázatérzékenység; AI-governance

AI ÉS VISELKEDÉSI TORZÍTÁSOK INTEGRÁCIÓJA A TURBULENS PÉNZÜGYI KÖRNYEZETBEN

Dr. SZAKÁCS Attila

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar
szakacs.attila@econ.unideb.hu

NAGY Gergely Miklós

MATE Gazdaság-és Regionális Tudományok Doktori Iskola
gregasd12@gmail.com

SZAKÁCS Dominik

Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola
dominikszakacs96@gmail.com

Absztrakt

A tanulmány célja egy olyan integrált konceptuális modell kidolgozása, amely ötvözi a mesterséges intelligencia prediktív képességeit a viselkedési pénzügyek megközelítésével turbulens pénzügyi környezetben. Valamint hogyan integrálhatók a viselkedési pénzügyek – különösen a Prospect Theory – eredményei a banki és biztosítási termékválasztási döntések modellezésébe. Különösen a magyar pénzügyi környezet sajátosságainak figyelembevétele mellett.

A kutatás kombinált módszertant alkalmaz: szisztematikus irodalmi áttekintést az AI-alapú előrejelzési és stresszteszt-modellekről, valamint konceptuális modellépítést, amely a gépi tanulási algoritmusokat viselkedési torzításokkal (pl. veszteségkerülés, referenciapont-függőség) ötvözi. A modellbe beépítésre kerülnek hazai empirikus eredmények is. Szakács Attila és szerzőtársai (2017, 2020) rámutatnak, hogy a magyar pénzügyi fogyasztók döntéseit jelentősen befolyásolja a pénzügyi tudatosság és a torzított kockázatészlelés, míg Szakács Dominik és szerzőtársai (2018) kiemeli a nem optimális termékválasztás és a fogyasztóvédelem szerepét.

Zéman Zoltán, Bárczi Judit és Kálmán Botond Géza (2024) kutatásai szerint a pénzügyi kultúra fejlettsége, a korrupcióérzekeles és a pénzügyi bizalom szintje szoros kapcsolatban áll a pénzügyi döntések minőségével és a rendszer stabilitásával. Ezt a képet tovább árnyalják Szűcs Róbert empirikus vizsgálatai (2025), amelyek igazolják, hogy a fogyasztói döntések – például bankválasztás vagy termékváltás – erősen függnak attitűdöktől, percepcióktól és nem racionális tényezőktől, amelyek összhangban állnak a Prospect Theory megállapításaival.

A szakirodalom alapján feltételezhető, hogy az AI-alapú modellek hatékonysága növelhető viselkedési tényezők integrálásával. A Prospect Theory (PT) és a hazai gyakorlati kutatások kombinálása új megközelítést kínál a pénzügyi döntéstámogatásban. A tanulmány gyakorlati következményei közé sorolható a mesterséges intelligenciára épülő, viselkedési szempontokat is figyelembe vevő stresszteszt-rendszerek fejlesztése, valamint a személyre szabott pénzügyi és biztosítási termékek kialakítása. Emellett indokolt a pénzügyi edukáció és szabályozási keretek megerősítése is.

Kulcsszavak: AI, pénzügyi reziliencia, stresszteszt, előrejelzés, Prospect Theory

A KKV SEKTOR CSŐD-ELŐREJELZÉSI MODELLJEINEK FEJLESZTÉSE A VISEGRÁDI NÉGYEK ORSZÁGAIBAN: SZÁMVITELI HARMONIZÁCIÓ, ADATSTRUKTÚRA-HETEROGENITÁS ÉS AZ ISA 570 SZABVÁNY SZEREPE

GULYÁS Éva

Budapesti Corvinus Egyetem
eva.gulyas@uni-corvinus.hu

Absztrakt

A mesterséges intelligencia (AI) térnyerése valódi forradalmat indít a pénzügyi jelentéstétel és a könyvvizsgálat területén, újraírva az automatizáció, a minőségbiztosítás és a kontrollok játékszabályait. Jelen tanulmány egy olyan csődelőrejelző szoftver számviteli megalapozását mutatja be, amely a Visegrádi Négyek (V4) kis- és középvállalkozásainak (KKV) adatait elemzi. A KKV-szektorban az információs aszimmetria és a könyvvizsgálati kötelezettség alól mentesülő cégek növekvő aránya komoly kihívást jelent a hagyományos audit és a bizonyosságszolgáltatás (assurance) számára.

Az AI rendszerek képesek támogatni a könyvvizsgálói szkepticizmust és a prediktív elemzéseket a vállalkozás folytatásának elve (going concern) kapcsán, ami az egyik leginkább szakmai megítélést igénylő terület. Az elkészített modell nemcsak a hagyományos, kvantitatív csődelőrejelzést végzi el, hanem egyedülálló módon automatizálja a nemzeti számviteli sajátosságok (pl. költségnem vs. forgalmi költség eljárás, számviteli kategóriák különbözősége és következményei) harmonizációját is. Emellett a szoftver az ISA 570-es standard 2024-ben szigorított kvalitatív indikátorait is beépíti az algoritmikus értékelésbe.

A szoftver alkalmazása ezáltal kettős célt szolgál: egyrészt automatizálja a heterogén adatok tisztítását, másrészt szofisztikált minőségi kontrollt biztosít az előrejelzések felett, kiegészítve az emberi döntéshozatalt. A kutatás rávilágít arra, hogy a szoftveres megoldások integrálása a KKV-k kockázatértékelésébe hogyan teremthet magasabb szintű bizonyosságot az integrált jelentések és a proaktív döntéstámogatás terén, tökéletesen illeszkedve a modern számviteli kihívásokhoz.

Kulcsszavak: audit, distress prediction

PSZ III. SZEKCIÓ

ELŐREJELZÉS, KOCKÁZATI MODELLEZÉS ÉS REZILIENCIA

PÉNZÜGYI IDŐSOROS ELŐREJELZÉS FEJLETT AI ESZKÖZZEL: TRANSZFORMER HASZNÁLATA A BITCOIN ÁRFOLYAMÁNAK ELŐREJELZÉSÉRE ON-CHAIN ADATOK FELHASZNÁLÁSÁVAL

RÁZER Ákos

ORCID: 0009-0001-0389-1668

Pécsi Tudományegyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola

razer.akos@ktk.pte.hu

Absztrakt

A tanulmány célja bemutatni a transzformerek helyét a gépi tanulási alapú pénzügyi idősoros előrejelzésben, valamint megvizsgálni a Bitcoin blokkláncáról származtatott on-chain adatok kizárólagos magyarázó változóként történő alkalmazását, illetve az így felépített transzformer alapú modell által generált előrejelzés gyakorlati felhasználhatóságát. Ez egyúttal a kutatás újdonságtartalma is.

Az idősoros változókat ferdeség és stacionaritás szempontjából elemeztem (skewness és ADF-teszt), ami alapján transzformáltam őket. A Pearson-korrelációt korrelációs hőterkép segítségével vizsgáltam. Az előrejelzésre bináris osztályozási módszert választottam. A transzformer modell felépítésére a Huggingface PatchTST architektúrát használtam. Az egyes magyarázó változók modellben betöltött hozzájárulását a SHAP módszertannal mértem meg. A modellt konfúziós mátrix, pontosság, precizitás, felidézés, F1-érték, ROC/AUC mutató, Matthews-féle korrelációs koefficienssel (MCC) és khi-négyzet próbával értékeltem. Az előrejelzés gyakorlati, Bitcoin-kereskedésben való felhasználhatóságát visszateszteléssel szimuláltam, aminek az eredményét a teljes hozam, évesített hozam, évesített volatilitás, Sharpe-ráta, maximális visszaesés, Calmar-ráta alapján mértem. Az összes eredményt két további bázismodellel (XGBoost, LSTM), valamint egy „vedd meg és tartsd” (buy-and-hold) stratégiával hasonlítottam össze. A modell bázismodellekhez történő hasonlításához McNemar- és Diebold-Mariano-teszteket használtam.

A tanulmányban sikerült alátámasztani, hogy az on-chain adatok és egy transzformer architektúra segítségével lehetséges olyan előrejelzési modellt alkotni, ami statisztikailag igazolható előrejelző képességgel rendelkezik, egyúttal felülmúlja a bázismodelleket. Azt is sikerült alátámasztani, hogy a gyakorlati felhasználásban, azaz kereskedésben az előrejelzés alapján megalkotott stratégia kedvezőbb hozamkockázati eredményt mutat, mint a bázismodellek vagy a „vedd meg és tartsd” stratégia.

A kutatás során megalkotott módszertan, eljárások és modellbázis a gyakorlati felhasználásban további finomítás és fejlesztés után alkalmas lehet arra, hogy elősegítse a hatékonyabb, nyereségesebb Bitcoin kereskedést, egyúttal alapja lehet egy automatikus kereskedő-robotnak is.

Kulcsszavak: pénzügyi előrejelzés, gépi tanulás, transzformer, Bitcoin, blokklánc

FUZZY-ENTRÓPIA ALAPÚ KOCKÁZATOSSÁGI MUTATÓ: EMPIRIKUS KONSTRUKCIÓ ÉS ALKALMAZÁS

FÁRÓ Jenő

Eötvös Loránd Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar
faro.jeno@gtk.elte.hu

JÓNÁS Tamás

Eötvös Loránd Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar
jonas.tamas@gtk.elte.hu

Absztrakt

Korábbi kutatásaink során bemutattuk, hogy a hozamok eloszlásfüggvényének fuzzisa alkalmas lehet a pénzügyi eszközök kockázatosságának mérésére, mivel az általunk vizsgált elméleti esetben együttmozgást mutatott a szórással. A megközelítés előnyeként kiemeltük a javasolt mutató rugalmasságát, amely jelentős szabadságot ad a felhasználóknak.

Jelen kutatásunk hozzájárulása kettős. Egyrészt megalkottuk a korábban normális eloszlású valószínűségi változókra értelmezett mutató empirikus változatát, amely az empirikus hozameloszlás alakjára építve jellemzi a vizsgált eszköz kockázatosságát. Másrészt azt vizsgáltuk, hogy a rugalmasságot biztosító paraméterek értékének módosítása miként befolyásolja e kockázatosági mutató magyarázó erejét az átlaghozamokra nézve. E magyarázó erőt összevetettük a szórás mint bevett kockázatosági mutató magyarázó erejével.

A tanulmányban valós részvények hozamadatai alapján minden részvényhez társítottunk egy kockázatosági értéket a javasolt fuzzy-entrópia-alapú mutató empirikus változata által és megvizsgáljuk, hogy melyik a szabad paramétereknek az a kombinációja, amely mellett a mutató a lehető legnagyobb mértékben magyarázza az átlaghozamok varianciáját. Eredményeink alapján az 1 körüli α értékek bizonyultak kedvezőbbnek a szóráshoz képest, amelyekhez alakjukban a Shannon-entrópiához hasonló, szimmetrikus fuzzy-entrópiák tartoznak. Emellett bemutattuk aszimmetrikus entrópiák alkalmazását, amely lehetővé teszi a hozameloszlások bal és jobb szélének eltérő súlyozását.

Kulcsszavak: fuzzy-entrópia, fuzziség mérték, paraméteres kockázati mérték

A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA HATÁSA A VISELKEDÉSI TORZÍTÁSOK CSÖKKENTÉSÉRE A PÉNZÜGYI DÖNTÉSHOZATALBAN

BENCE Vivien

Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola
YNND80@hallgato.nje.hu

HARCI Tamás

Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola
harci.tamas@ipixel.hu

GÁSPÁR Bettina

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Gazdaság- és Regionális Tudományok Doktori Iskola
gaspar.bettinaphd@uni-mate.hu

Absztrakt

A tanulmány célja annak vizsgálata, hogy a mesterséges intelligencia (MI) pénzügyi alkalmazásai milyen mértékben és milyen feltételek mellett képesek mérsékelni a viselkedési torzításokat a pénzügyi döntéshozatalban. A viselkedési közgazdaságtan szerint a befektetési, hitel- és megtakarítási döntések gyakran eltérnek a teljes racionalitástól, mivel a túlzott magabiztosság, a veszteségkerülés, a horgonyzás, a reprezentativitási torzítás, a nyájhatás és a diszkriminatív heurisztikák torzíthatják az információfeldolgozást. A kézirat 48 tudományos közleményre épülő szisztematikus szakirodalmi áttekintést és integratív metaanalízist alkalmaz, amelyből 32 cikk közvetlenül MI-alapú vagy digitális pénzügyi döntéstámogatási kontextust vizsgál. A bevont tanulmányok négy fő döntési környezet szerint kerültek kódolásra: robotanácsadás és automatizált befektetés, hitelbírálat és kockázatértékelés, algoritmus-elfogadás és emberi kontroll, valamint technológia-alapú torzításkezelés. Az eredmények alapján az MI leginkább strukturált, standardizált és jól mérhető döntési helyzetekben képes csökkenteni az emberi torzítások hatását, például portfólió-diverzifikációban, automatikus újrasúlyozásban vagy hitelkockázati előszűrésben. A hatás ugyanakkor nem automatikus: algoritmus-averzió, nem reprezentatív tanítóadat, átláthatatlan modellműködés, társas befolyás és túlzott emberi felülírás gyengítheti vagy akár vissza is fordíthatja a torzításcsökkentő mechanizmust. A tanulmány három empirikusan tesztelhető hipotézist fogalmaz meg: (1) az MI jelenléte csökkenti a pénzügyi torzítások hatását az algoritmus nélküli emberi döntésekhez képest; (2) a hatás erősebb strukturált, standardizált környezetben, és gyengébb komplex, kontextusfüggő helyzetekben; (3) a pozitív hatás akkor konzisztens, ha az MI modellek átlátható adatforrásokon, reprezentatív mintákon és értelmezhető, kontrollálható kimeneteken alapulnak. A gyakorlati javaslatok a magyarázható MI, a rendszeres torzításaudit, az ember-a-hurokban működés, a felhasználói kontroll és a pénzügyi edukáció kombinációját emelik ki.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia; viselkedési pénzügyek; robotanácsadás; algoritmikus torzítás; pénzügyi döntéshozatal

AZ INNOVÁCIÓS TÁMOGATÁSOK ELŐREJELEZHETŐSÉGE GAZDASÁGI INDIKÁTOROK ALAPJÁN

KIRÁLY Tünde

Pannon Egyetem

kiraly.tunde@gtk.uni-pannon.hu

Dr. HARTA Péter

Pannon Egyetem

harta.peter@gtk.uni-pannon.hu

Absztrakt

Magyarország innovációs teljesítménye és versenyképessége szempontjából kiemelt jelentőségű az innovációs ökoszisztémák fejlődése, amelyekben az egyetemek, a vállalatok és a kormányzat együttműködése meghatározó szerepet játszik. A Triple Hélix modell alapján a kormányzati szereplők, különösen a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) pályázati rendszerein keresztül, jelentős forrásokkal támogatják az ipari és egyetemi szereplők innovációs tevékenységeit. Ugyanakkor kevésbé ismert, hogy a támogatások elosztása milyen jellemzők és indikátorok mentén történik, illetve mely tényezők befolyásolják leginkább a megszerzett források mennyiségét.

A tanulmány célja annak vizsgálata, hogy az innovációs ökoszisztéma egyetemi és vállalati szereplői milyen tulajdonságaik alapján részesülnek NKFIH támogatásokban, valamint az egyes indikátorok relatív fontosságának meghatározása. A kutatás során XGBoost gépi tanulási modellt tanítunk fel olyan intézmények adataival, amelyek a 2019-2025 időszakban rendelkeznek nyertes NKFIH pályázatokkal. A feltanult modell lehetővé teszi az egyes magyarázó változók fontosságát a pályázatok során elnyert összeg függvényében.

Eredményeink rámutatnak, hogy néhány kulcsindikátor – mint az Értékesítés Nettó Árbevétele (OPR) és az Összes Eszköz (TA) – kiemelkedő szerepet játszik a támogatások elnyerésében, míg más változók hatása elhanyagolható. A modell alapján nemcsak a múltbeli támogatási döntések magyarázhatóak, hanem becsülhető egy adott vállalat jövőbeli pályázati esélye is. A kutatás hozzájárul az innovációs ökoszisztéma működésének jobb megértéséhez, valamint a vállalati és szakpolitikai döntéshozatal támogatásához.

Kulcsszavak: innovációs ökoszisztéma, gépi tanulás, előrejelzés, xgboost

AI TÁMOGATOTT REÁLOPCIÓS ÉRTÉKELÉS AZ ALKOHOLHASZNÁLATI ZAVAR TÁRSADALMI KÖLTSÉGÉNEK CSÖKKENTÉSÉRE: MIKOR TEREMT TÁRSADALMI ÉRTÉKET A KORAI PREVENCIÓ ÉS A KEZELÉSKAPACITÁS-BŐVÍTÉS?

CSAPI Patrik

Pécsi Tudományegyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola
csapi.patrik@ktk.pte.hu

Absztrakt

A tanulmány az alkoholhasználathoz köthető társadalmi költség és a prevenció, illetve kezelési beruházások társadalmi értékének kérdését vizsgálja nemzetközi összehasonlító, reálopciós keretben. A cikk fő hozzájárulása kettős. Egyrészt elkülönítetten becsli a közvetlen egészségügyi költséget, a termelékenység-ekvivalens veszteséget és a teljes monetizált társadalmi terhet. Másrészt a statikus költségbecslést reálopciós döntési logikával kapcsolja össze, és azt kérdezi, hogy bizonytalan jövőbeli alkoholteher mellett mikor indokolt az azonnali beavatkozás, illetve mikor van értéke a kivárásnak. Emellett röviden kijelöli azokat a pontokat, ahol a keret a későbbiekben AI-alapú előrejelzéssel, korai kockázatészleléssel és adaptív monitorozással bővíthető. Az empirikus adatbázis két adatblokkra épül. Az első egy 2000–2022 közötti panel, összesen 4 349 ország–év megfigyeléssel; ezt a fiskális dinamika vizsgálatára használom. A második egy 2019-es, 179 országot lefedő keresztmetszet, amely a teherszint és a strukturális együttjárások becslésének alapja. A tanulmány tehát nem a két minta közvetlen összevetésére, hanem egymást kiegészítő elemzési szintekre épül. A források a WHO Global Health Observatory alkoholfogyasztási, alkohol-attributable egészségteher- és szolgáltatáskapacitási adatai, a szerhasználati zavarok szolgáltatási kapacitását mérő Substance Use Disorder Service Capacity Index (SCI-SUD), a WHO Global Health Expenditure Database egészségkiadási sorai, valamint a Világbank makromutatói. A 2019-es mintában a becsült közvetlen egészségügyi költség 491,8 milliárd USD, a termelékenység-ekvivalens veszteség 1,465 billió USD, a teljes társadalmi teher pedig 1,955 billió USD. A GDP-vel súlyozott átlagos teher 2,25% GDP, a medián országteher 1,85% GDP. A régiófixhatásos keresztmetszeti modellek szerint az egy főre jutó alkoholfogyasztás szignifikánsan és pozitívan kapcsolódik a teljes társadalmi teherhez, míg a SCI-SUD a termelékenységi veszteségben és a teljes teherben negatív előjelű együttjárást mutat. A panel fixhatásos becslések szerint a két évvel késleltetett alkoholfogyasztás pozitív kapcsolatban áll a közösségi egészségügyi kiadásokkal. A reálopciós blokk konzervatív kalibrációja alapján 10%-os éves tehercsökkentés mellett a medián országban 234,5 USD/fő az azonnal vállalható egyszeri beavatkozási költség felső határa. A tanulmány fő következtetése, hogy az addikciós beavatkozásokat nem célszerű pusztán költségvetési teherként kezelni: azok rugalmas társadalmi beruházások, amelyeknek kimutatható opcióértékük van, és amelyek később adatvezérelt előrejelzési réteggel tovább erősíthetők.

Kulcsszavak: alkohol, társadalmi költség, reálopciók, társadalmi értékteremtés, korai beavatkozás, egészségfinanszírozás

ADATVEZÉRELT MŰKÖDÉSI MODELLEK ÉS A DIGITÁLIS TRANSZFORMÁCIÓ ELMÉLETI KIHÍVÁSAI A PÉNZÜGYI SEKTORBAN

LOVÁSZ Zoltán

Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola
lovasz.zoltan@gmail.com

Absztrakt

Az Ipar 4.0 és az emberközpontú Ipar 5.0 technológiai paradigmái alapjaiban írják felül a vállalati működés hagyományos kereteit, különösen a nemzetgazdasági szempontból kritikus infrastruktúrát jelentő pénzügyi szektorban. A „Digitális Darwinizmus” korszakában az adat a pusztán adminisztratív melléktermék státuszából a legkritikusabb erőforrássá, egyfajta stratégiai vagyonelemmé lépett elő. Ugyanakkor a digitális átalakulás a gyakorlatban gyakran ütközik strukturális és szervezeti korlátokba, amelyet a szervezeti tehetetlenség is felerősít. Jelen tanulmány átfogóan vizsgálja, hogy a modern szervezetelméleti, informatikai és szociológiai kutatások hogyan járulnak hozzá a banki digitális transzformáció és a technológiai innovációk mélyebb megértéséhez.

A cikk részletesen elemzi a folyamatoptimalizálás és az automatizálás rejtett akadályait a Conway-törvény és a „rejtett gyárak” (táblázatkezelőkre épülő, dokumentálatlan manuális folyamatok) elméletének tükrében. Rámutat, hogy a silósodás és a szimbolikus optimalizálás (decoupling) miként vezet átláthatatlan, ezáltal kockázatos rendszerekhez. Ezt követően a tanulmány feltárja a mesterséges intelligencia (AI) alapú döntéstámogatás ontológiai előfeltételeit. Hangsúlyozza, hogy az AI-modellek sikere a megfelelő adatminőség-menedzsmenten múlik, elkerülve a „Garbage In, Garbage Out” (GIGO) jelenséget. A modellkockázatok kezelése érdekében elengedhetetlen a Magyarázható AI (Explainable AI - XAI) alkalmazása, amely megköveteli a „fekete doboz” modellek auditálhatóságát és átláthatóságát a szigorúan szabályozott pénzügyi környezetben.

A kutatás továbbá bemutatja a teljesítménymenedzsment és a munkaerő digitalizációjának összefüggéseit az Ügynökelmélet (Agency Theory) alapján, kiemelve a mennyiségi ösztönzők okozta morális kockázatokat (Moral Hazard) az adatminőség terén. Végül a tanulmány kitér az európai DORA rendelet által megkövetelt működési reziliencia (Safety-II) paradigmájára, valamint a szanalási adatvagyon-kihasználás (Valuation in Resolution) jelentette architektúrális stressztesztre. A szerző érvelése szerint a sikeres transzformáció nem redukálható pusztán technológiai beruházásokra; az alapvetően szervezetszociológiai és irányítási (Governance) kérdés, amelynek megoldása az emberi ösztönzők, az adatvagyon és a „fekete doboz” rendszerek átláthatóvá tételének tudatos összehangolásában rejlik.

Kulcsszavak: Ipar 4.0, Működési Reziliencia, AI Modellkockázat, Adatvagyon-gazdálkodás, Technológiai Determinizmus, Ügynökelmélet, DORA, Infonomics

A BANKOK TŐKEELLÁTOTTSÁGÁNAK, TŐKESZERKEZETÉNEK ÉS JÖVEDELMEZŐSÉGÉNEK HATÁSA A STRATÉGIAI BEFEKTETŐK TULAJDONOSI ARÁNYÁRA AZ EURÓPAI BANKSZÉKTORBAN

Dr. ERB Edina

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar
erb.edina@ktk.pte.hu

Dr. VÁRKONYI Patrik László

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Dr. SZÜCS Tamás

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Absztrakt

A tanulmány célja annak vizsgálata, hogy a bankok pénzügyi stabilitása, tőkeszerkezete és jövedelmezősége milyen kapcsolatban áll a stratégiai befektetők tulajdonosi arányával az európai bankszektorban. Az elemzéshez 324 tőzsdén jegyzett európai bank 2016 első negyedéve és 2025 második negyedéve közötti negyedéves adatait felölelő, nem kiegyensúlyozott panel-adatállományt használtunk fel, amely 5661 megfigyelést tartalmaz. A modell fix hatású panelregresszióra épül, bankonként csoportosított robusztus sztenderd hibákkal. A függő változó a stratégiai szereplők által birtokolt részvények aránya (SE), míg a magyarázóváltozók között a banki jövedelmezőséget mérő eszközarányos megtérülés (ROAA), a kiegészítő tőkeelemeket tükröző tőkemegfelelési mutató (TIER2), a szabályozói tőkemegfelelési mutató (CAR), a saját tőke aránya az eszközökhöz (ETA) és az adósság/saját tőke arány (DTE) szerepeltek. Az eredmények szerint a TIER2, CAR, ETA és DTE mutatók pozitív és szignifikáns kapcsolatban állnak a stratégiai tulajdonosi aránnyal, míg az eszközarányos megtérülés (ROAA) nem mutatott szignifikáns hatást, ami azt jelenti, hogy a negyedéves jövedelmezőségi ingadozások rövid távon nem befolyásolják érdemben a tulajdonosi szerkezetet.

Kulcsszavak: stratégiai tulajdonosi arány, tőkeszerkezet, banki stabilitás

PSZ IV. SZEKCIÓ

FENNTARTHATÓ PÉNZÜGY, ESG ÉS ZÖLDPIACI NARRATÍVÁK

FENNTARTHATÓSÁG ÉS PÉNZÜGYI STABILITÁS: ÖSSZEHANGOLT VÁLLALATI STRATÉGIA VAGY KÜLÖN UTAK?

M. HORVÁTH Gábor

ORCID: 0009-0008-8419-7563

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

horvath.gabor@ktk.pte.hu

Absztrakt

A tanulmány azt vizsgálja, hogy a pénzügyi stabilitás és a fenntarthatósági teljesítmény kapcsolata szolgálhat-e a hatékony vezetés empirikus indikátoraként. Miközben a korábbi kutatások döntően az ESG-teljesítmény szintjére koncentráltak, továbbra is korlátozottan ismert, hogy a fenntarthatósági teljesítmények miként hatnak a vállalatok alapvető pénzügyi stabilitására és miként épülnek be a stratégiába. A vizsgálat 1 857 tőzsdén jegyzett vállalat 2011 és 2019 közötti mintáján méri az eredményminőséget az eredményperzisztencia alapján, míg a fenntarthatósági teljesítményt az ESG-perzisztencia és a hosszú távú ESG-fejlődés segítségével ragadja meg. A növekedést, a jövedelmezőségi dinamikát és az iparági hatásokat kontrolláló többváltozós OLS-modell azt elemzi, hogy e dimenziók mutatnak-e összhangot. Az eredmények szerint nincs statisztikailag szignifikáns kapcsolat az eredményperzisztencia, valamint az ESG-perzisztencia vagy az ESG-fejlődés között. A pénzügyi stabilitást elsősorban alapvető gazdasági tényezők, különösen a vállalat növekedése és a jövedelmezőség volatilitása magyarázzák. A megállapítások a stratégiai leválási elméletet („strategic decoupling theory”) támasztják alá, jelezve, hogy a fenntarthatósági programok gyakran önálló területként működnek és nem mélyen integráltak a vállalati stratégiába. A tanulmány dinamikus nézőpontot kínál az ESG-integráció értékeléséhez, és hangsúlyozza a hosszú távú illeszkedés vizsgálatának jelentőségét a vállalati reziliencia megítélésében.

Kulcsszavak: eredményminőség, eredményperzisztencia, ESG, ESG-perzisztencia, vezetői szándékosság, stratégiai szinkronizáció, stratégiai leválasztás

OLAJPIACI MÉDIATARTALMAK ÉS A ZÖLDHIDROGÉN-HOZAMOK KAPCSOLATA: NARRATÍV CSATORNÁK SZEREPE AZ ESZKÖZÁRAZÁSBAN

SÁRICS Sarolta Zsófia

Pécsi Tudományegyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola
sarics.sarolta@ktk.pte.hu

STEINER Beatrix

Pécsi Tudományegyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola
steiner.beatrix@ktk.pte.hu

NAGY Attila Zoltán

Pécsi Tudományegyetem Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola
nagy.attila.zoltan@ktk.pte.hu

Absztrakt

A tanulmány által vizsgált terület az olajpiaccal kapcsolatos médiában megjelenő narratívák befolyásoló hatása a zöldhidrogén-hozamokra, az olajárak és a makrogazdasági bizonytalansági sokkok hatásától függetlenül. A kutatás során olajhoz kapcsolódó narratív intenzitás és hangulati mutató került kialakításra globális híradatbázis alapján, amelyhez 2022. december és 2025. szeptember közötti zöldhidrogén-árfolyamok napi adatait kapcsoltuk.

Az empirikus elemzés időben változó paraméterű modellre és lokális projekciós módszerre épül, lehetővé téve a narratív hatások dinamikájának és időbeli alakulásának vizsgálatát. Az eredmények rávilágítanak, hogy az olajpiaci narratív intenzitás pozitív és időben változó hatást gyakorol a zöldhidrogén-hozamokra, amely robusztus marad a médiában megjelenő általános hangulat, a geopolitikai kockázat és a kereskedelempolitikai bizonytalanság kontrollálása mellett is. Ezzel szemben a hangulati mutató önálló hatása gyenge és instabil, ami arra utal, hogy az eszközárzás szempontjából elsősorban a narratív figyelem (salience), nem pedig a hangulat a meghatározó.

A lokális projekciós eredmények alapján a narratív sokkok rövid távon szignifikáns, de nem tartós árfolyamreakciókat váltanak ki. Kumulált hatásuk nem bizonyul statisztikailag szignifikánsnak, ami átmeneti átárazódási mechanizmusra utal. A robusztussági vizsgálatok továbbá megmutatják, hogy a narratív hatás pénzügyi és energiapiaci kontrollváltozók bevonásával eltűnik, ami szerint a narratív csatorna különösen a hétfégi információfeldolgozás során lehet fontos.

Az eredmények azáltal járulnak hozzá az energia pénzügyi irodalomhoz, hogy azonosítanak egy narratíva-alapú információs csatornát a fosszilis és a megújuló energiaszektor között, valamint rávilágítanak a médiában megjelenő figyelem szerepére az új, magas bizonytalanságú eszközök árazásában.

Kulcsszavak: zöldhidrogén; olajpiaci narratívák; médiafigyelem, geopolitikai kockázat

A MÉRÉS ELSŐDLEGESSÉGE: INSTABIL ESG-MÉRÉS, TORZÍTOTT KÖVETKEZTETÉSEK ÉS MODELLKOCKÁZAT

GASTEIGER Károly

Pécsi Tudományegyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola
gasteiger.karoly@tkk.pte.hu

Absztrakt

A tanulmány azt vizsgálja, hogy az ESG-pénzügyekbe integrált mesterséges intelligencia (MI) miként válhat modellkockázati felerősítővé instabil mérési alap esetén. Kiindulópontja, hogy az ESG-mutató nem közvetlenül megfigyelt gazdasági változó, hanem közzétételi adatokból, aggregációs súlyokból, implicit értékválasztásokból és módszertani revíziókból előállított, szolgáltatónként eltérő mérési objektum. A tanulmány három réteget kapcsol össze: az ESG-mérés instabilitását, az ESG-pénzügyi irodalom konfigurációs koncentrációját, valamint az MI-alapú modellkockázat mechanizmusát. Konfigurációs diagnosztikai vizsgálat alapján az ESG-pénzügyi evidenciatermelés szűk módszertani folyosókban koncentrálódik, ami korlátozza az eredmények általánosíthatóságát. A tanulmány központi következtetése a mérés elsődlegességének elve: az MI-irányítás nem előzheti meg a mérési irányítást. A javasolt kontrollkeret a metrika-deklarációt, szolgáltatói érzékenység vizsgálatot, kimeneti illeszkedést, időbeli stabilitás vizsgálatot, csatorna-azonosítást és diagnosztikai stop-szabályt foglalja össze. A hozzájárulás az MI-alapú pénzügyi döntéstámogatás mérési belépési feltételeinek pontosítása.

Kulcsszavak: mérési instabilitás; ESG-mérés; modellkockázat; konfigurációs diagnosztika; mesterséges intelligencia

ESG-JELENTÉSEK AZ EURÓPAI UNIÓBAN MINŐSÉG ÉS ELLENŐRZÉS SZEMPONTJÁBÓL

CZINE Vanda

Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem
czine.vanda@uni-bge.hu

Dr. SIKLÓSI Ágnes

Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem
siklosi.agnes@uni-bge.hu

Dr. SISA Krisztina Andrea

Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem
sisa.krisztina@uni-bge.hu

Absztrakt

Az Európai Unióban számos szabályozó mechanizmus befolyásolja az ESG-jelentések minőségét, amelyek célja az átláthatóság növelése és a vállalati elszámoltathatóság erősítése. A tanulmány célja annak vizsgálata, hogy az Európai Unióban milyen ellenőrzési mechanizmusok befolyásolják az ESG-jelentések minőségét a nem pénzügyi jelentéstételi irányelv (NFRD) bevezetését követően. A kutatás különös figyelmet fordít a vállalatirányítási jellemzőkre, a külső hitelesítési gyakorlatokra, a szabályozási környezetre, valamint a vállalat-specifikus tényezőkre, annak feltárása érdekében, hogy a kötelező jelentéstétel milyen mértékben járul hozzá a transzparencia és az információminőség javulásához.

A kutatás módszertanát egy strukturált szakirodalmi áttekintés képezi, amely során húszt, empirikus eredményeket bemutató tanulmány került kiválasztásra és részletes elemzésre, különös tekintettel a szabályozási változások és a vállalati jellemzők hatásmechanizmusaira. A feldolgozott kutatások különböző mintákon és időszakokban vizsgálták az ESG-jelentések minőségét, eltérő mérési megközelítéseket alkalmazva: biztosításalapú mutatókat, kereskedelmi ESG-adatbázisok pontszámait, valamint saját fejlesztésű minőségi indexeket. Az elemzés lehetővé teszi a szabályozási változások és ellenőrzési mechanizmusok hatásainak összehasonlító értékelését.

Az eredmények azt mutatják, hogy több tényező következetesen pozitív hatással van az ESG-jelentések minőségére. Kiemelkedő szerepe van az igazgatósági nemi sokszínűségnek, a vállalat méretének, az ESG-teljesítménynek és az iparági hovatartozásnak. A külső ellenőrzés általában növeli a jelentések hitelességét, bár hatékonysága kontextusfüggő. A vállalatirányítási struktúrák (például a fenntarthatósági bizottságok és a teljesítményhez kötött javadalmazás) szintén hozzájárulnak a jobb minőséghez. Ugyanakkor az igazgatósági függetlenség és méret hatásai vegyesek. A szabályozás (különösen az NFRD) egyértelműen növelte a közzétett információk mennyiségét és a külső ellenőrzés valószínűségét, de önmagában nem minden dimenzióban eredményezett jelentős minőségjavulást.

A tanulmány gyakorlati és gazdaságpolitikai szempontból arra utal, hogy a pusztán kötelező közzétételi előírások nem elegendőek a magas minőségű ESG-jelentéstétel biztosításához. Szükség van erősebb végrehajtási mechanizmusokra, egységesebb

standardokra és kötelező külső bizonyossági követelményekre, amelyeket a CSRD részben már be fog vezetni. A döntéshozók számára fontos tanulság, hogy a vállalatirányítás fejlesztése és az intézményi környezet erősítése kulcsfontosságú a jelentések tartalmi minőségének javításában és a fenntarthatósági információk döntéshozatali hasznosságának növelésében.

Kulcsszavak: ESG, Minőségellenőrzés, kontroll-mechanizmus, NFRD, CSRD

FENNTARTHATÓ CAMPUS PROJEKT

Dr. CSAPI Vivien

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar
csapiv@ktk.pte.hu

STEINER Beatrix

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Dr. PUTZER Petra

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Absztrakt

A tanulmány célja a Pécsi Tudományegyetem Sustainability Campus projekt kérdőíves adatbázisára építve annak feltárása, hogy a különböző egyetemi stakeholder-csoportok milyen fenntarthatósági ismeret mintázatokkal jellemezhetők. A kutatás középpontjában nem az attitűdök vagy a fenntarthatósági viselkedés áll, hanem fenntarthatósági elköteleződésben első lépést jelentő fenntarthatósághoz kapcsolódó fogalmi, globális és intézményi ismeretek, vagyis a tudatosság (awareness) mérése és elemzése.

Az elemzés hat stakeholder-csoportba (magyar hallgatók, nemzetközi hallgatók, dolgozók, oktatók/kutatók, partnerek és alumni) sorolható 1658 válaszadó adataira épül. A fenntarthatósági tudatosság mérésére kilenc változó került bevonásra, amelyek a fenntarthatóság alapfogalmainak, a globális fenntarthatósági kereteknek, valamint a PTE fenntarthatósági stratégiájának ismertségét ragadják meg. A változók standardizálása után K-közepű klaszterelemzést végeztünk. A stakeholder-hovatartozás és a klasztertagság közötti kapcsolatot khi-négyzet-próbával, Monte Carlo becsléssel és Cramer-féle V mutatóval elemeztük.

Az elemzés négy, jól elkülöníthető fenntarthatósági tudatossági klasztert azonosított, amelyek az alábbi elnevezéseket kapták: az 'Alapfogalmakban jártasak', a 'Kevésbé tájékozottak', az 'Átfogóan tájékozottak' és a 'Fejleszhető köztesek' csoportját. Az eredmények alapján a stakeholder-hovatartozás szignifikánsan összefügg a klasztertagsággal. A nemzetközi hallgatók felülreprezentáltak a Kevésbé tájékozottak klaszterében, míg az oktatók/kutatók és a partneri szereplők nagyobb arányban jelennek meg az Átfogóan tájékozottak között.

Az eredmények alapján az egyetem, illetve a karok fenntarthatósági kommunikációja nem kezelhető egységes üzenetstruktúrával. A különböző stakeholder-csoportok eltérő információs igényekkel és tudásszintekkel rendelkeznek, ezért célzott, szegmentált kommunikációra van szükség. A nemzetközi hallgatók számára angol nyelvű, bevezető fenntarthatósági tájékoztatás, a magyar hallgatók számára az intézményi fenntarthatósági célok és programok láthatóbbá tétele, az oktatók, kutatók és partnerek esetében pedig részvételen és közös gondolkodáson alapuló bevonási formák javasolhatók.

Kulcsszavak: fenntartható egyetem, fenntarthatósági ismeretek, tudatosság, stakeholder-szegmentáció, klaszterelemzés

AZ EURÓPAI KARBONKVÓTA AUKCIÓS-PIAC MIKROSTRUKTÚRA ELEMZÉSE: AZ AUKCIÓS FELÁR ÉS A JEGYZÉSI ARÁNY ÖSSZEFÜGGÉSEI

STEINER Beatrix

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar
steiner.beatrix@ktk.pte.hu

Dr. TÓTH-PAJOR Ákos

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Absztrakt

A tanulmány célja az Európai Energia Tőzsde (European Energy Exchange, EEX) karbonkvóta-aukciós piacának mikrostruktúra-alapú elemzése, különös tekintettel az aukciós felár és a túljegyzési arány kapcsolatára. A kutatás központi kérdése, hogy az aukciós mechanizmus a várakozási csatornán keresztül miként befolyásolja a határidős kvótaárakat. Az elemzés a 2019 és 2025 közötti időszakra terjed ki, és regressziós, valamint nemlineáris, küszöbérték-alapú modellek segítségével vizsgálja az aukciós ár és a releváns határidős ár közötti különbség alakulását. Eredményeink arra utalnak, hogy a túljegyzett aukciók a piaci várakozások közvetítésével hozzájárulnak a pozitív határidős felárak kialakulásához, amelyek nem magyarázhatók teljes mértékben a szokásos arbitrázsmechanizmusokkal. Legfontosabb megállapításunk szerint a határidős felár és a túljegyzési arány között pozitív kapcsolat figyelhető meg: minél erősebb a túljegyzés, annál nagyobb a határidős és az aukciós ár közötti különbség. Az árkülönbségek nemlineárisan alakulnak, és magas árszintek, illetve erős kereslet mellett számottevően felerősödnek. Az eredmények értelmezésünk szerint a várakozások által vezérelt pozíciófelvételek jelenlétét jelzik, amelyek tartós árkülönbségeket idézhetnek elő az aukciós és a határidős piac között. Gyakorlati szempontból mindez megerősíti, hogy a túljegyzett aukciók és határidős piaci pozíciók relatív teljesítményének vizsgálata alkalmas lehet a vállalati fedezeti stratégiák kialakítására. Eredményeink megalapozhatják egy valós idejű döntéstámogató modell fejlesztését is, amely alkalmas a karbonkitettségek és a fedezeti kockázatok integrált kezelésére.

Kulcsszavak: karbonkvóta, aukciós-piac, piaci várakozás, fedezeti stratégia

AZ AI-VEZÉRELT INNOVÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK HATÁSA A FENNTARTHATÓSÁGI TELJESÍTMÉNYRE: ÁTÁLLÁSI KOCKÁZAT ÉS ADATALAPÚ DÖNTÉSTÁMOGATÁS

GAÁL Adrián

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

gaal.adrian@ktk.pte.hu

Absztrakt

Az AI-vezérelt innováció a fenntartható pénzügyekben egyre inkább túlmutat a hatékonyságnövelésen, és a kockázatkezelés kulcstényezőjévé válik. Jelen tanulmány célja annak feltárása, hogy a mesterséges intelligencia által támogatott innovációk miként befolyásolják a vállalatok ESG (Environmental, Social, Governance) teljesítményét, különös tekintettel az átállási kockázatok mérséklésére és az adatalapú döntéshozatal erősítésére. A kutatás emellett vizsgálja az ESG teljesítmény és az innováció közötti potenciálisan kétirányú kapcsolatot, különös hangsúllyal a külső finanszírozási feltételek szerepére.

A módszertani megközelítés strukturált szakirodalmi áttekintésre és a legfrissebb empirikus kutatások – különösen paneladat-elemzések – szintézisére épül. Az elemzés fókuszában az AI-alapú innovációk ESG teljesítményre és vállalati finanszírozásra gyakorolt hatása áll, összehasonlító perspektívában vizsgálva az európai (pl. CSRD által szabályozott) és az amerikai intézményi környezetet.

Az eredmények rámutatnak, hogy az AI-vezérelt innovációk hatása az ESG dimenziók között differenciált. Az öko-innovációk jelentősen csökkentik a környezeti átállási kockázatokat azáltal, hogy képesek nagy mennyiségű strukturálatlan adat (például kibocsátási és ellátási lánc információk) feldolgozására. Ezzel párhuzamosan az algoritmikus folyamatinnovációk javítják a vállalatirányítás átláthatóságát. Az elemzés megerősíti a „fenntartható innováció megtérülése” jelenséget is: a magas, AI által támogatott ESG teljesítmény csökkenti az információs aszimmetriát, ezáltal kedvezőbb finanszírozási feltételeket teremt a további kutatás-fejlesztési tevékenységek számára. Ugyanakkor a túlzott eladósodottság korlátozhatja ezt a pozitív hatást.

A következtetések szerint az AI integrációja az ESG-analitikába a vállalati versenyképesség és pénzügyi reziliencia meghatározó tényezőjévé vált. A fenntartható átállás sikeréhez elengedhetetlen az innovációs és finanszírozási stratégiák összehangolása, különös tekintettel a szabályozási környezet által kínált ösztönzőkre.

Kulcsszavak: Mesterséges intelligencia (AI), ESG-analitika, átállási kockázat, öko-innováció, vállalatirányítás, fenntarthatósági teljesítmény

PSZ SESSION V.

DIGITAL TRANSFORMATION AND CORPORATE/SECTORAL ADAPTATION

KNOWLEDGE-ORIENTED LEADERSHIP AS A DRIVER OF DIGITALIZATION AND INDUSTRY 4.0: IMPLICATIONS FOR INNOVATION CAPABILITY AND FIRM PERFORMANCE IN IT SMES

Anett TÓTHNÉ KISS

University of Miskolc

anett.tothne.kiss@uni-miskolc.hu

Abstract

This study examines the relationships among knowledge-oriented leadership (KOL), digitalization, Industry 4.0 technologies, innovation capability (IC), and firm performance in Hungarian information technology small and medium-sized enterprises (IT SMEs). The purpose of the research is to explore the extent to which knowledge-oriented leadership facilitates the development of digitalization and Industry 4.0 technological readiness, and how these, in turn, influence innovation capability, innovation performance, and firm performance across the four dimensions of the Balanced Scorecard (BSC).

The empirical analysis is based on data collected from 157 IT SMEs and applies partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM). The results reveal that knowledge-oriented leadership significantly enhances both digitalization ($\beta = 0.58$, $p < 0.001$) and Industry 4.0 readiness ($\beta = 0.42$, $p < 0.01$). Digitalization fully mediates the relationship between KOL and innovation capability, while Industry 4.0 technologies strengthen the effect of digitalization on innovation capability, acting as a positive moderator ($\beta = 0.18$, $p < 0.05$). Furthermore, innovation performance exerts a significant positive impact on all four Balanced Scorecard dimensions—financial, customer, internal process, and learning and growth—with the strongest effect observed on internal processes ($\beta = 0.56$). The moderating role of competitive intensity is also supported, as higher competition weakens the relationship between innovation capability and innovation performance ($\beta = -0.16$, $p < 0.05$).

This study contributes to the leadership perspective of digital transformation by highlighting the critical role of knowledge-oriented leadership in enabling digital and Industry 4.0 readiness and enhancing innovation-driven performance. The findings also provide practical guidance for IT SMEs in developing effective digital transformation and innovation strategies to achieve sustainable competitive advantage in rapidly digitalizing markets.

Keywords: knowledge-oriented leadership, digitalization, Industry 4.0, innovation capability, innovation performance, firm performance, Balanced Scorecard, IT SMEs, PLS-SEM

AI-SUPPORTED LEADERSHIP AND COORDINATION IN REMOTE SOFTWARE ENGINEERING TEAMS

Aydin RZAYEV

University of Pécs Faculty of Business and Economics

arzayev2018@ada.edu.az

Abstract

The objective of this study is to examine how leadership is conceptualized and enacted in remote and hybrid software engineering teams operating in AI-supported and digitally mediated environments. The study aims to identify the key mechanisms through which leadership influences coordination, collaboration, and performance, and to explore how leadership practices adapt to the increasing integration of AI-driven tools in organizational processes. The research is based on a systematic literature review of recent academic studies in the fields of leadership, remote work, and software engineering. Relevant publications were identified through major academic databases and screened using predefined inclusion and exclusion criteria. The selected studies were analyzed to identify recurring patterns, mechanisms, and themes related to leadership practices in distributed and digitally mediated work environments. The findings indicate that leadership in AI-supported remote work environments operates through two primary mechanisms. First, coordination mechanisms are increasingly embedded in digital and AI-supported tools, shaping task allocation, communication structures, and workflow transparency. Second, psychosocial mechanisms; including trust, autonomy, and engagement play a critical role in maintaining team cohesion and performance in distributed settings. The results also suggest a shift from traditional supervision toward more distributed and system-oriented leadership practices. The study concludes that the integration of AI and digital tools requires organizations to rethink leadership as a system-level capability focused on designing effective coordination structures and supporting team dynamics. Leadership in such environments becomes less hierarchical and more facilitative, emphasizing adaptability, transparency, and trust. These findings contribute to understanding AI-based organizational adaptation and provide practical insights for improving leadership effectiveness in digitally transformed work contexts.

Keywords: Artificial intelligence, Remote work, Leadership, Digital transformation, Software engineering

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS EMBEDDED GOVERNANCE INFRASTRUCTURE IN FINANCIAL REPORTING: CONTROL ENHANCEMENT AND MODEL RISK

Iheb BOUKELOUA

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences (MATE) Doctoral School of Economics and Regional Sciences

boukeloua.iheb@phd.uni-mate.hu

Zoltán SIPICZKI, PhD

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences (MATE) Doctoral School of Economics and Regional Sciences

Sipiczki.Zoltan@uni-mate.hu

Anett Katalin PARÁDI-DOLGOS, PhD

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences (MATE) Doctoral School of Economics and Regional Sciences

Paradi-Dolgos.Anett.Katalin@uni-mate.hu

Abstract

Objectives. Artificial intelligence (AI) is increasingly embedded in the production of corporate financial information, yet the accounting and governance literature still treats it mainly as a tool inside reporting workflows rather than as a layer of the control architecture. The aim of this paper is to address that gap by developing a conceptual framework that re-frames AI as embedded governance infrastructure operating alongside internal controls, board oversight, and external audit. **Methodology.** We employ structured literature synthesis (Snyder, 2019), drawing systematically on Web of Science and Scopus across the period 2010 to 2025 and integrating three theoretical streams: agency theory, the COSO internal control framework, and the literature on algorithmic accountability. **Results.** We identify two opposing forces that AI deployment sets in motion. The control enhancement pathway runs through population-level anomaly detection, real-time reconciliation, and continuous monitoring; the model risk pathway runs through opacity, training data drift, automation bias, and diffuse accountability. We advance four propositions linking AI deployment, governance maturity, and financial reporting quality. The net effect on reporting quality depends on the governance arrangements surrounding the model, including model validation, human-in-the-loop review, audit trail transparency, and AI governance maturity. The four governance variables interact substitutionally and complementarily, so reporting quality outcomes depend on their joint configuration. **Practical and policy implications.** Preparers should bring AI explicitly within internal control over financial reporting and invest in independent model governance functions. Auditors need capacity to evaluate model governance and human-in-the-loop arrangements. Standard setters should develop disclosure requirements covering material uses of AI in reporting, drawing on prudential model risk management as a template, and the EU AI Act establishes the regulatory direction.

Keywords: artificial intelligence, financial reporting quality, corporate governance, internal control, model risk

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN SUSTAINABLE FINANCE: ESG ANALYTICS AND TRANSITION RISK

Botond Géza KÁLMÁN, PhD

John von Neumann University
botondgezakalman@gmail.com

Jiawen CUI

John von Neumann University

Dominika GECSE

John von Neumann University

Seyed Mehdi ALAVI

John von Neumann University

Kludia Katalin VÉGH, PhD

John von Neumann University

Abstract

Artificial intelligence (AI) is increasingly transforming sustainable finance by enhancing the measurement, analysis, and management of environmental, social, and governance (ESG) factors. This paper examines the role of AI-driven ESG analytics in improving data processing, risk assessment, and decision-making within financial markets. It highlights how machine learning and natural language processing enable the integration of large volumes of structured and unstructured data, thereby addressing longstanding challenges related to data quality, comparability, and transparency in ESG reporting.

In particular, the study focuses on transition risk—defined as the financial risk arising from the shift toward a low-carbon and more sustainable economy. AI-based models provide advanced tools for identifying, quantifying, and forecasting such risks across sectors and portfolios. However, the deployment of AI in sustainable finance also raises significant concerns, including model opacity, data bias, regulatory uncertainty, and ethical implications.

The paper argues that while AI has the potential to significantly improve ESG evaluation and climate-related risk management, its effectiveness depends on robust governance frameworks, standardization efforts, and interdisciplinary oversight. Ultimately, AI should be viewed not as a substitute for regulatory and institutional mechanisms, but as a complementary tool that enhances the resilience and sustainability of financial systems.

Keywords: Artificial Intelligence (AI), Sustainable Finance, ESG Analytics, Transition Risk, Climate Risk, Machine Learning, Financial Regulation, Data Governance, Risk Assessment, Environmental, Social, and Governance (ESG)

A BEHAVIOURAL NETWORK ANALYSIS OF SUSTAINABLE INNOVATION IN MSMEs: THE ROLE OF FINTECH ADOPTION AND ECO-DIGITAL FINANCIAL INCLUSION

Restu HAYATI

Corvinus University of Budapest
restu.hayati@stud.uni-corvinus.hu

Gábor HARANGOZÓ, PhD

Corvinus University of Budapest

Abstract

This study investigates how sustainable innovation behaviour, eco-digital financial inclusion, and sustainable fintech adoption are structurally interconnected among micro, small and medium-sized enterprises (MSMEs) using a network analysis framework. The topic is of key importance to better understand the drivers of organisational sustainable innovations, as it enables the exploration of how behavioural and financial characteristics are embedded within network structures, providing insights into the potential diffusion of sustainable finance practices among MSMEs. Based on a sample of 260 Indonesian MSMEs, a similarity network is constructed using cosine similarity on standardised construct scores with a threshold of 0.8. Degree centrality reveals a dominant and densely connected core of MSMEs characterised by large nodes with extensive ties, reflecting strong behavioural convergence. These MSMEs consistently adopt digital financial tools such as mobile banking, digital payments, and platform-based financing, which are associated with more advanced sustainability practices, including environmental innovation and market-oriented strategies. In contrast, a smaller group appears as weakly connected peripheral nodes with limited similarity to others, indicating that they do not follow the dominant configuration of fintech adoption, financial inclusion, and sustainability behaviour. Betweenness centrality shows a narrow and elongated structure, where only a few MSMEs act as bridges linking the dense core to distant peripheral nodes. These intermediary actors occupy critical transitional positions, enabling limited connectivity across otherwise disconnected parts of the network and indicating that the diffusion of sustainable practices is channelled through a small number of structurally important MSMEs. Closeness centrality further highlights structural inequality, where MSMEs within the dense core are positioned at shorter relational distances, allowing more efficient access to and potential spread of sustainability practices, while peripheral MSMEs remain relatively isolated. These findings show that sustainable innovation behaviour depends on the combined development of sustainable fintech adoption and eco-digital financial inclusion, which is still a challenge for MSMEs due to their different structural positions. Results have strong implications for policy-makers and MSMEs themselves on the need to promote financial inclusion and fintech adoption.

Keywords: Sustainable fintech; eco-digital financial inclusion; sustainable innovation behaviour; MSMEs; behavioural network analysis; digital finance; sustainability

DO GREEN BONDS IMPROVE ENVIRONMENTAL OUTCOMES? A DUAL-TIER ANALYSIS OF MEDIATION AND FINANCIAL INCENTIVES IN THE ASIA-PACIFIC REGION

Sheena PHOTHISANE

Corvinus University of Budapest

sheena.phothisane@stud.uni-corvinus.hu

Anita LOVAS, PhD

Corvinus University of Budapest

anita.lovass@uni-corvinus.hu

Restu HAYATI

Corvinus University of Budapest

restu.hayati@stud.uni-corvinus.hu

Abstract

The study employed a Dual-Tier econometric framework. The first tier examined macro-level environmental effects via a Two-Way Fixed Effects (TWFE) mediation model across all 21 countries, while the second tier conducted a matched-pair bond pricing analysis to identify the financial incentives driving market participation. The results demonstrated near-full partial mediation: whereas green bonds did not directly reduce emissions, they significantly increased renewable energy consumption ($\beta = 0.103$, $p < 0.05$), which in turn drove an 86.4% mediated reduction in CO₂ emissions. The second tier utilised a matched-pair analysis of 134 bonds to ascertain the financial incentives propelling this transformation. The research revealed a statistically significant greenium of -22.32 basis points ($p < 0.01$), demonstrating that Asian markets offer a measurable cost-of-capital reduction for sustainable issuers. The findings indicate that financial incentives and environmental results are concurrently generated in the Asia-Pacific green bond market, implying that public market pricing mechanisms can act as a standard for regional policy interventions designed to enhance green credit accessibility for unlisted firms.

Keywords: Green bonds, CO₂ emissions, Renewable energy transition, Sustainable Finance, Greenium, Mediation Analysis

THE EVOLUTION OF SUSTAINABILITY ASSESSMENT METHODS IN CORPORATE DECISION-MAKING: A BIBLIOGRAPHIC REVIEW

Olimjon GAYBULLAYEV

University of Pécs Faculty of Business and Economics

olimjon0008@yahoo.com

Abstract

The purpose of this study is to examine the evolution of sustainability assessment methodologies from 1960 to 2025 and to analyse how these frameworks influence corporate decision-making processes. The goal is to look at how these methods have changed from 1960 to 2025 and how they have affected corporate practices. The study employs a bibliographic review of selected peer-reviewed articles spanning several decades, revealing a distinct evolution from fundamental environmental assessment tools to sophisticated frameworks, including lifecycle assessment, ESG ratings, and integrated reporting. The findings reveal that despite this advancement, their application in financial decision-making remains constrained by issues such as a lack of standardisation, inconsistent data quality, and challenges in quantifying non-financial indicators. However, new trends, like ESG integration and climate-related disclosures, are making sustainability assessments more important for corporate strategy and decision-making.

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON JOBS (OPPORTUNITIES, CHALLENGES, AND THREATS) IN SYRIA

Nour AL-KHATEB

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Doctoral School of Economic and Regional Sciences

nouralkhateb3@gmail.com

Zoltán SIPICZKI, PhD

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Rural Development and Sustainable Economy, Department of Investment, Finance and Accounting

sipiczki.zoltan@uni-mate.hu

Abstract

This research seeks to illustrate the effects of artificial intelligence (AI) on employment, pinpointing the challenges, opportunities, and risks it presents. It emphasizes the practical elements of the subject. The research utilizes a descriptive-analytical methodology. It outlines the research issue and its practical consequences via a literature review, shares results, and carries out separate interviews with managers and staff in both public and private sectors. The aim is to grasp how AI affects employment, encompassing the related risks, difficulties, and possibilities. AI has profoundly changed the job market, causing some to lose their jobs while diminishing the need for human involvement in other areas. The study is applied to a sample of workers and administrators in Syria. The reviewed studies indicate an impact of AI on jobs. They show that AI can perform certain tasks in place of human intervention (such as proofreading, translation, and data sorting and analysis). Furthermore, AI is developing capabilities for other tasks (such as accounting and decision-making). All of this compels us to understand the opportunities AI offers on the one hand and the threats it poses on the other, and to recognize the challenges we face, which are constantly evolving. Our research and study reveal that AI offers a range of opportunities that positively impact jobs, such as saving time and effort, reducing operational costs, enhancing certain skills, and improving the quality of outputs. There is also a clear impact of artificial intelligence on jobs, which makes it a threat to some but an opportunity for others.

Keywords: artificial intelligence, employment, opportunities, challenges

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ACCOUNTING: PERSPECTIVES ON AUTOMATION AND QUALITY ACCORDING TO EUROPEAN ACCOUNTING PROFESSIONALS

Vanda CZINE

Budapest University of Economics and Business
czine.vanda@uni-bge.hu

Ágnes LAMPER

Budapest University of Economics and Business
lamper.agnes@uni-bge.hu

Abstract

The study aims to explore how European accounting and auditing professionals perceive the impact of artificial intelligence (AI) automation on audit quality and the accuracy of financial reporting. It seeks to determine whether AI is viewed primarily as an opportunity or a threat, and to identify the key factors shaping these perceptions across different professional and organizational contexts.

Methodologically, the research is based on a systematic literature review, synthesizing evidence from 15 studies conducted across at least 10 European countries between 2019 and 2026. The included studies employ diverse research designs, such as quantitative surveys, qualitative interviews, mixed-method approaches, and experimental analyses. Data extraction followed a structured framework, capturing study context, methodologies, types of AI technologies examined, and perceptions related to audit quality and financial reporting accuracy.

The findings indicate that European accounting professionals generally perceive AI as beneficial. Key advantages include increased efficiency and effectiveness of audit processes, the shift from traditional sampling to full-population testing, enhanced fraud detection capabilities, and reduced human error in financial data processing. At the same time, significant concerns persist regarding data privacy, algorithmic bias, and the reliability of AI-generated outputs. A notable result is the existence of an “awareness–use gap”: while professionals widely recognize AI’s potential, actual adoption remains uneven, particularly among smaller firms with limited resources.

From a practical and economic policy perspective, the study highlights the need for stronger regulatory frameworks to govern AI usage in accounting and auditing, including alignment with data protection and ethical standards. It also emphasizes the importance of investing in education and professional training to develop AI-related competencies. Furthermore, the findings suggest that organizational readiness, digital infrastructure, and support for continuous upskilling are critical for the successful integration of AI in the profession.

Keywords: Artificial intelligence, accounting, quality, literature review, EU

ADOPTION SURVIVAL FRONTIERS: ARTIFICIAL INTELLIGENCE, FINANCING FRICTIONS, AND MARKET STRUCTURE

Dávid Zoltán SZABÓ, PhD

Corvinus University of Budapest
davidzoltan.szabo@uni-corvinus.hu

Péter JUHÁSZ, PhD

Corvinus University of Budapest

Abstract

Artificial intelligence and other general-purpose digital technologies often diffuse unevenly: large firms adopt early, while smaller firms delay adoption or exit. This paper develops a survival-constrained theory of technology adoption in which firms choose when to adopt an irreversible technology while financing operations under uncertain implementation costs. Exit is endogenous: firms leave when the value of preserving the adoption option falls below liquidation value. The key object is an adoption survival frontier, a boundary in financing-cost-implementation-uncertainty space separating environments in which followers survive long enough to adopt from environments in which they exit first. The paper microfoundations strategic erosion in a simple price-pass-through environment: leader adoption lowers costs, expands leader output, and reduces follower margins and post-adoption appropriability even without predatory conduct. Numerical characterization of the corrected nonhomogeneous stopping problem shows that leader adoption shifts the survival frontier inward and raises average exit-before-adoption risk. A welfare decomposition clarifies when this selection is efficient and when it reflects an externality that leaders do not internalize. Public EU aggregate data confirm that large-minus-small AI adoption gaps are large and measurable, but also reveal that aggregate cross-country regressions are confounded by development gradients and do not identify the firm-level survival channel. The paper contributes a computational theory of adoption survival and a transparent empirical feasibility map for future microdata tests.

Keywords: artificial intelligence; technology adoption; real options; firm exit; financing frictions; market concentration

PSZ VI. SZEKCIÓ

MAKROPÉNZÜGYI, PIACI ÉS INTÉZMÉNYI PÉNZÜGYEK

A REJTETT GAZDASÁG VÁLTOZÓ MEGJELENÉSI FORMÁI

Dr. BELYÓ Pál

Edutus Egyetem

belyo.pal@edutus.hu

Absztrakt

Az elmúlt 15 évben a rejtett, vagy más megközelítésben az ún. informális gazdaság nem csökkent jelentősen, hanem strukturálisan átalakult. Az elmúlt évtizedben a digitalizáció hatására strukturálisan megváltozik, és egyre inkább platform-alapú, globális és digitális jellegű, ami jelentősen megnehezíti a hagyományos szabályozási és adóztatási mechanizmusok alkalmazását. A digitalizáció kettős hatást gyakorol az informális gazdaságra. Pozitív lehet az, hogy az elektronikus fizetési rendszerek és a digitális tranzakciók növelik az átláthatóságot, csökkentve a készpénzalapú informális tevékenységek arányát, ugyanakkor azonban új, nehezebben ellenőrizhető informális csatornák jönnek létre. A digitális gazdaság fontosabb jellemzője a földrajzi korlátok megszűnése. A digitális platformok ugyanis lehetővé teszik a gazdaság szereplőinek, hogy különböző országokban végezzék tevékenységüket, miközben a jövedelmük adóztatása és kár el is lehetetlenül. Ez a folyamat kialakított egy új típusú informális gazdaságot, egy ún. „digitális informális gazdaságot”. Ennek fő jellemzői, a digitalizáció, a platformgazdaság, a kriptoeszközök és a globalizáció. Az átalakuló és gyors növekedés új típusú informális foglalkoztatási formákat eredményez, különösen a freelancing, a digitális szolgáltatások és az online munkavégzés területén. Mindezek a mechanizmusok csökkentik az állami ellenőrzés hatékonyságát, és növelik az informális gazdaság méretét.

Kulcsszavak: makrogazdaság, statisztika, pénzügy

GEOPOLITIKAI KOCKÁZATOK ÉS TŐKEPIACI REAKCIÓK A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN

NAGY Attila Zoltán

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar
nagy.attila.zoltan@tkk.pte.hu

Absztrakt

A tanulmány a geopolitikai kockázatok pénzügyi piaci hatásait vizsgálja a visegrádi országokban (Csehország, Lengyelország, Magyarország és Szlovákia). A kutatás központi kérdése, hogy a geopolitikai bizonytalanság különböző csatornái (a fegyveres konfliktusok, katonai feszültségek, terrorcselekmények és szankciók) milyen mértékben és milyen irányban befolyásolják az országekockázat alakulását. Az empirikus elemzés során a részvénypiaci és kötvénypiaci reakciókat vizsgáljuk. A részvénypiaci kockázatot a nemzeti részvénypiaci hozamok és az Euro Stoxx index hozamai közötti eltérés, míg a kötvénypiaci kockázatot a 10 éves államkötvényhozamok és az euróövezeti referenciahozam különbsége ragadja meg. A magyarázóváltozók között ország-specifikus geopolitikai kockázati mutatók, valamint híralapú, tematikus indikátorok szerepelnek, amelyek reprezentálják a katonai, terror és szankciós eseményeket. A kutatás célja annak feltárása, hogy mely geopolitikai csatornák bizonyulnak a legerősebbnek a V4 régió pénz- és tőkepiacain, illetve hogy a részvénypiacok és a kötvénypiacok érzékenysége mennyiben tér el egymástól. Az eredmények hozzájárulhatnak a geopolitikai kockázatok regionális pénzügyi transzmissziójának jobb megértéséhez.

Kulcsszavak: geopolitikai kockázat, visegrádi országok, részvénypiaci hozamok, kötvényfelár, országekockázat, geopolitikai transzmisszió

A KAMATPOLITIKA TRÓNFOSTÁSA? – NARRATÍVÁK ÜTKÖZTETÉSE JAPÁN ELVESZETT ÉVTIZEDEI KAPCSÁN

VARGA Levente

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
vargalev26@edu.bme.hu

Absztrakt

Az 1990-es évek eleje és a közelmúlt válságévei között Japánban tartósan alacsony, zéróközei, egyes periódusokban negatív kamatszintek mellett is gyenge növekedési dinamika és alacsony (időnként negatív) infláció együttes fennállása volt jellemző. A jegybank és a kormány több nagyszabású, részben összehangolt intézkedéscsomagot is bevezetett, ám áttörést egyik sem hozott; a szigetország gazdaságát végül az energiapiaci exogén sokk mozdította ki a hosszan tartó stagnálásból.

A Bank of Japan a nullaközei, majd negatív kamatpolitikával párhuzamosan a 2000-es évek elejétől egyre merészebb, a pénzmennyiség alakítására irányuló nemkonvencionális eszközöket is alkalmazott, ám ezek hatása korlátozott maradt. A kormány strukturális reformjai ugyancsak elégtelennek bizonyultak; a globális pénzügyi válság és a fukusimai katasztrófa kezelésére adott fiskális politikai válaszok és szociális kiadások az államadósságot „világrekord” közelébe növelték, miközben a kilábalást egyéb, demográfiai jellegű kihívások is nehezítették.

Kutatásunk Richard A. Werner vitatott makrogazdasági perspektívájára épül, melyet Japán tartós gazdasági stagnálásának tanulmányozása nyomán alkotott. Werner felfogása szerint a monetáris politika hangsúlyát a kamatcsatornáról a hitelallokáció célzott koordinációjára kellene helyezni, hiszen csak a reálgazdaság finanszírozása nyomán megvalósított produktív beruházások képesek hosszú távon érdemben javítani a fenntartható növekedési potenciált.

Tanulmányunkban a gazdasági aktivitás, az infláció és a pénz-, illetve fókuszáltna hitelmenység közti kapcsolat természetét elemezzük, hogy feltárjuk: miért bizonyult korlátozott hatásúnak a nemkonvencionális kamatpolitika és pénzmennyiség bővítése Japánban? Egyúttal arra is keressük a választ, hogy vajon a reálgazdaságba csatornázott beruházási hiteltömeg érdemben beindíthatta volna a gazdasági növekedést?

Mindezek megválaszolásához vektor hibakorrekciós (VEC) keretrendszert alkalmazunk a japán makrogazdasági indikátorok több évtizedes idősoraira, ami lehetővé teszi a rövid távú dinamikák és a hosszú távú egyensúlyi állapot együttes tanulmányozását. A kutatás eredményei megerősítik, hogy a monetáris politika eszköztárának újragondolása időszerű és szükséges.

Az EKÖP-25-3 számú projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, az EKÖP-25-3-BME-59 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

Kulcsszavak: gazdasági stagnálás, negatív kamatpolitika, likviditási csapda, hitelmenység, pénzkínálat

AZ LLM-EK ÉS A GENERATÍV AI TECHNOLÓGIAI HATÁSAI A MUNKAERŐPIACRA – HOGYAN HAT EGY TECHNOLÓGIAI FORRADALOM A FOGLALKOZTATÁSRA?

HALÁSZ Győző Mihály

Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola
halasz.gyozo.mihaly@gmail.com

Absztrakt

A kutatás célja annak vizsgálata, hogy a nagy nyelvi modellekre és a generatív AI-ra épülő technológiák milyen módon alakíthatják át a munkaerőpiac szerkezetét, a foglalkoztatás jellegét és a munkavállalói kompetenciák iránti keresletet. A kutatás abból a feltevésből indul ki, hogy a generatív AI nem elszigetelt technológiai újítás, hanem a korábbi technológiai fordulatokhoz hasonló, mégis esszenciáját és gyorsaságát tekintve több szempontból eltérő változás. A vizsgálat módszertana gazdaságtörténeti és összehasonlító elemzésre épül. A tanulmány egy történeti elemzési modellt alkalmaz, amely a korábbi technológiai forradalmak munkaerőpiaci hatásait és belső összefüggéseit veti össze a generatív AI eddig ismert hatásaival. A kutatás eredményei arra utalnak, hogy a generatív AI hatása nem írható le egyszerűen a régebbi típusú munkahelyek megszűnésével és újabb típusú munkahelyek létrejöttének kettősségével. A változás iránya jelenlegi ismereteink szerint inkább a feladatstruktúrák átrendeződése és az emberei feladatvégzés és problémamegoldás átalakulásában ragadható meg, valamint egyes közepes és magas képzettséget igénylő foglalkozások tartalmi átalakulása is megfigyelhető. A történeti összevetés alapján a technológiai sokkok kezelésében kulcsszerepe van az oktatásnak, az átképzésnek és az intézményi alkalmazkodásnak. A tanulmány következtetése szerint a generatív AI munkaerőpiaci hatásai elsősorban történeti perspektívában érthetők meg megfelelően, mivel a technológiai fejlődés önmagában nem determinálja a foglalkoztatási struktúra jövőjét, hanem ez alapvetően a társadalom- és gazdaságpolitikai válaszoktól függ.

Kulcsszavak: generatív AI, nagy nyelvi modellek, munkaerőpiaci átalakulás, technológiai forradalmak, gazdaságtörténeti modell, intézményi alkalmazkodás

DIGITALIZÁCIÓ ÉS PÉNZÜGYI KÉPESSÉGEK: A PÉNZÜGYI INKLÚZIÓ LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI EGY, A LÁTÁSSÉRÜLT EMBEREK KÖRÉBEN ELVÉGZETT KUTATÁS TÜKRÉBEN

Dr. KOSZTOPULOSZ Andreász

Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar
koszti@eco.u-szeged.hu

Dr. BAJMÓCY Zoltán

Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar

DANCZ Ákos Gyula

Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar

BALLAI Anna Mária

Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar

Absztrakt

A tanulmány a digitalizáció és a pénzügyi képességek komplex kapcsolatát vizsgálja látássérült emberek pénzügyi inklúziójával összefüggésben Amartya Sen képességszemléletét alkalmazva. A képességszemlélet az emberek által ténylegesen elérhető lehetőségeket (az ún. képességeket) állítja középpontba. E keret módot ad rá, hogy rámutassunk a digitalizáció kettősségére: a műszaki kialakítástól és használati kontextustól függően, az inklúzió és a kirekesztés eszköze is lehet a digitalizáció. Azaz a digitalizáció, és ezen belül a pénzügyi szolgáltatások digitalizációja társadalmi értelemben nem egy semleges folyamat. Valójában nagyon is komoly befolyással bír a tekintetben, hogy a pénzügyi szolgáltatásokat kik képesek és kik nem képesek valóban hasznosítani, kik képesek/nem képesek azokat értékes lehetőségekké konvertálni. A kutatás központi kérdése, hogy a technológiai környezet és különös tekintettel a digitalizáció miként befolyásolja a pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést, és ez hogyan hat az érintettek tényleges választási lehetőségeire. A vizsgálat során félig strukturált interjúkat készítettünk látássérült emberekkel (16 fő) illetve résztvevő megfigyelést végeztünk a mindennapi ügyintézés folyamata kapcsán, amelynek eredményeit kutatási naplóban rögzítettük. Az interjúk és a kutatási napló képezte a kvalitatív tartalomelemzés alapját.

A kutatás legfontosabb megállapítása, hogy miközben a technológiai változás az autonómia és a hozzáférés ígéretét hordozza, az empirikus tapasztalatok a kirekesztés új, nehezebben kitapintható formáinak megjelenésére utalnak. A digitalizációnak meghatározó a szerepe az inklúziós folyamatban: a technikai kialakításba kódolt társadalmi tartalom (az ún. technikai kód) és a piaci logika dönti el, hogy a digitális átmenet az önállóság katalizátora vagy a kirekesztés eszköze lesz-e. A valódi pénzügyi inklúzióhoz elengedhetetlen a technikai kód demokratizálása, az egyetemes tervezés szigorú alkalmazása, valamint a kollektív képességek (érdekvédelem) intézményi megerősítése.

Kulcsszavak: digitalizáció, képességszemlélet, pénzügyi inklúzió, technikai kód, látássérült emberek, pénzügyi képességek

BIZALOM AZ MI-ALAPÚ OKTATÁSI SZOLGÁLTATÁSOKBAN: KULTURÁLIS ÉS DIGITÁLIS TÉNYEZŐK A VIETNÁMI PIACON

BARNÓCZKI Zsuzsa

Neumann János Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola
zsbarnoczki@gmail.com

Absztrakt

A tanulmány célja annak feltárása, hogy a vietnámi felsőoktatási és továbbképzési piacon milyen tényezők magyarázzák a mesterséges intelligencia (MI) alapú tanulási szolgáltatások iránti bizalmat és elfogadást. A kutatás középpontjában az a kérdés áll, hogy a vietnámi tanulók miért tartanak igényt humán jelenlétre erősen digitalizálódó oktatási kontextusban is, vagyis mi az, amit az automatizált megoldások kulturális és kapcsolati értelemben nem tudnak pótolni.

A kutatás illeszkedik az MI-alapú szolgáltatások iránti ügyfélbizalommal foglalkozó nemzetközi diskurzushoz és a magyar felsőoktatási export digitális transzformációjának stratégiai kérdéseit vizsgálja egy dinamikusan növekvő délkelet-ázsiai piacon.

Az alkalmazott módszertan kevert megközelítésen alapul. A kutatás első fázisában szisztematikus szakirodalmi elemzés és másodlagos adatforrások feldolgozása révén térképezi fel a vietnámi digitális oktatási ökoszisztémát, az MI-elfogadás akadályait, valamint a konfuciánus pedagógiai hagyomány szerepét a technológiabefogadásban. A második fázisban - 2026 április-júniusában, helyszíni adatgyűjtés keretében - félig strukturált mélyinterjúk készülnek vietnámi oktatási szakemberekkel, EdTech-szereplőkkel és munkáltatói döntéshozókkal (tervezett N=15–20 fő). Az adatok tematikus kódolással kerülnek feldolgozásra; a konferencia időpontjára az interjúk első köre és az előzetes tematikus elemzés áll rendelkezésre. Az előzetes elméleti eredmények szerint a vietnámi piacon az MI-vezérelt megoldásokkal szembeni bizalmatlanság nem elsősorban technológiai, hanem kulturális és kapcsolati természetű. A tanár-diák viszony hagyományos autoritásstruktúrája és a személyes felelősségvállalás hiánya az automatizált rendszerekben olyan tényezők, amelyek fenntartják a humán jelenlét iránti keresletet és akadályozzák a tisztán automatizált megoldások elfogadását. A human-in-the-loop modell tehát nem csupán pedagógiai megoldás, hanem a bizalom helyreállításának eszköze is a fogyasztói döntéshozatalban.

A kutatás gyakorlati tanulságai főként azokat az intézményeket és döntéshozókat érintik, amelyek a felsőoktatási export területén mozognak: aki a délkelet-ázsiai piacokon valódi emberi jelenlétet tart fenn az oktatási folyamatban, az nem csupán bizalmat épít, hanem érzékelhető versenyelőnyre is szert tesz a piaci pozicionálásban.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, ügyfélbizalom, felsőoktatási export, digitális oktatás, Vietnám

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA A PÉNZÜGYI MŰVELTSÉG FEJLESZTÉSÉBEN: HATÁSOK A KÖZÉPISKOLÁSOK PÉNZÜGYI DÖNTÉSHOZATALI MINTÁIRA

SZEMES-RÉVÉSZ Enikő Evelin

Pécsi Tudományegyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola
revesz.eniko@ktk.pte.hu

Absztrakt

A pénzügyi műveltség fejlesztése kulcsfontosságú a fiatalok számára a komplex és változó gazdasági környezetben való eligazodáshoz, amelyben a mesterséges intelligencia (AI) új pedagógiai lehetőségeket kínál. A kutatás célja annak vizsgálata, hogy az AI-alapú eszközök miként járulhatnak hozzá a középiskolás diákok pénzügyi műveltségének és pénzügyi tudatosságának fejlesztéséhez, valamint hogyan befolyásolhatják pénzügyi döntéshozatali mintáikat.

A vizsgálat empirikus alapját egy 2023-ban végzett keresztmetszeti, kérdőíves kutatás képezi, amelynek eredményeire építve konceptuális modell került kialakításra a diákok pénzügyi tudatosságát befolyásoló tényezőkről. E modell kiterjesztésével elemzésre kerültek az AI potenciális hatásai, különös tekintettel a személyre szabott tanulásra, az interaktív szimulációkra és a gyakorlati pénzügyi készségek fejlesztésére, figyelembe véve az olyan egyéni tényezőket, mint a szocioökonómiai háttér, a szülői minták, a pénzügyi attitűd és a pénzügyi önállóság.

A közelmúlt kutatásai alapján a mesterséges intelligencia jelentősen hozzájárulhat a pénzügyi oktatás hatékonyságának növeléséhez személyre szabott tanulási élmények és interaktív platformok révén. Az AI-alapú megoldások elősegítik a kognitív és gyakorlati pénzügyi készségek fejlődését, támogatják a megalapozott döntéshozatalt, valamint a pénzügyi célok kitűzését.

Ugyanakkor a mesterséges intelligencia integrációja számos kihívást is felvet. A középiskolások pénzügyi műveltsége gyakran alacsony, és azt elsősorban a családi háttér és a hagyományos oktatás formálja. Emellett a technológiai hozzáférés és a digitális készségek egyenlőtlenségei – különösen vidéki térségekben – jelentős akadályt képeznek.

Következtetésként megállapítható, hogy az AI képes jelentősen átalakítani a pénzügyi műveltség oktatását azáltal, hogy azt személyre szabottabbá, interaktívabbá és gyakorlatközpontúbbá teszi. A sikeres implementáció azonban feltételezi a pedagógiai integráció tudatos megtervezését, valamint az etikai és hozzáférési kérdések kezelését.

Kulcsszavak: pénzügyi műveltség, mesterséges intelligencia, pénzügyi döntéshozatal, adaptív tanulás